

Nr 120

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.; given Stockholms slott den 15 mars 1957.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Sigurd Lindholm

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag till ändrad lönegradsplacering av tjänster på grundval av överenskommelser, som efter förhandlingar träffats med personalens huvudorganisationer. Förslagen avser bl. a. docenter, landsfiskaler, lantmätare, tullförvaltare, trafikanstaltsföreståndare vid kommunikationsverken, ordinarie folkskollärare samt vissa övnings- och yrkeslärare, viss arbetsledarpersonal, personal i bevakning och arbetsdrift vid fångvårdsanstalterna, viss personal inom sjukvårdsområdet, tjänstemän i nuvarande 11 lönegraden med arbetsledande eller i övrigt särskilt kvalificerade uppgifter ävensom telefonistpersonal vid televerket. Förslagen, som förutsatts skola genomföras fr. o. m. den 1 juli 1957, beräknas medföra en årlig kostnadsökning för löner på omkring 23 miljoner kronor.

I propositionen framlägges vidare förslag rörande en friare lönesättning för högskoleutbildad teknikerpersonal.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 mars
1957.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, HEDLUND, PERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, NÄSGÅRD, ELIASSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för civildepartementet, statsrådet Lindholm, frågor om *lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.* och om *friare lönesättning för högskoleutbildad teknikerpersonal* samt anför därvid följande.

1. Lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor i årets statsverksproposition (bil. 2, s. 2) omnämnde jag, att förhandlingar angående s. k. B-frågor, d. v. s. förslag som beträffande vissa tjänster eller grupper av tjänster avser omprövning av normerna för lönegradsplaceringen, hade upptagits med personalorganisationerna i samband med de då nyligen avslutade förhandlingarna om en löneplansrevision. Överenskommelse hade härvid — under förbehåll för Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — träffats om ändrad lönegradsplacering för vissa tjänster och grupper av tjänster. Förhandlingsöverenskommelsen innebar emellertid vidare, att lönegradsplaceringen för vissa ytterligare grupper skulle efter kompletterande undersökningar upptagas till behandling inom sådan tid, att resultatet kunde redovisas för årets riksdag under dess vårsession. Med hänsyn härtill samt till att nyssnämnda överenskommelse träffats så sent som den 14 december 1956 framhöll jag, att samtliga förslag till lönegradsändringar, som innebar ändrade normer för lönegradsplacering, syntes böra anmälas senare under riksdagen. Häremot har riksdagen inte haft något att erinra (SU 14, rskr 14).

Ifrågavarande kompletterande undersökningar har under de gångna månaderna utförts inom civildepartementet. Efter förhandlingar med Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund, Sveriges akademikers centralorganisation och Tjänstemännens centralorganisation har härefter den 4 mars 1957 — under förutsättning av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande — med dessa organisationer träffats överenskommelse beträffande ändrad lönegradsplacering för vissa tjänster och grupper av tjänster, vilka

icke omfattas av den förut nämnda överenskommelsen av den 14 december 1956.

Jag får nu i ett sammanhang anmäla de förslag rörande lönegradsändringar, om vilka överenskommelse föreligger. Förslagen, som avses skola genomföras fr. o. m. den 1 juli 1957, har sammanfattats i en tabellsammanställning, vilken torde såsom *bilaga* få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende. I anslutning härtill får jag rörande bilagens uppställning och innehåll allmänt framhålla följande.

Riksdagen har numera godkänt de i årets statsverksproposition (bil. 2, p. 4) framlagda grunderna för en löneplansrevision (SU 14, rskr 14). Detta innebär att nya löneplaner kommer att gälla fr. o. m. den 1 juli 1957. De nya löneplanerna skiljer sig från de nu gällande bl. a. så till vida, att antalet lönegrader är mindre, vilket delvis åstadkommits genom sammanslagning av lönegrader. Såsom framgår av det följande är vissa av de förslag till lönegradsändringar, varom överenskommelse nu träffats, betingade av dylika sammanslagningar. Som exempel härpå kan nämnas, att de förslag till lönegradsuppflyttning av tjänster, som tillhör nuvarande 11 lönegraden på löneplan 1, är en vid löneplansrevisionen förutsatt följd av sammanslagningen av 10 och 11 lönegraderna. Mot bakgrunden av det anförda har i tabellsammanställningen lönegradsändringarna hänförs till de nya löneplanerna. För överskådlighetens skull har emellertid nuvarande lönegradsplacering angivits även enligt gällande löneplan. Då någon ändring av anställningsformerna ej föreslås i detta sammanhang, har vidare av praktiska skäl beteckningen för anställningsform uteslutits vid tjänsternas angivande enligt det nya löneplanssystemet.

I tabellsammanställningen har — såsom skett vid tidigare tillfällen då mera omfattande förslag till ändrad lönegradsplacering av tjänster underställts riksdagen — beträffande sådana områden, där avlöningskostnaderna bestrides från riksstatsanslag, lämnats en fullständig redovisning av den träffade överenskommelsen. Vad åter angår de affärsdrivande verken har — likaledes på sätt tidigare skett — i fråga om tjänster i nuvarande Ca 25 och lägre lönegrader i sammanställningen i regel endast redovisats de nya lönegradsserier resp. tjänsteförteckningsändringar i övrigt, som överenskommelsens tillämpning kräver. Någon antalsmässig redovisning av de enskilda tjänster, som beröres av överenskommelsen, har sålunda här icke lämnats. Det förutsattes i sistnämnda fall, liksom i fråga om vissa överenskomna lönegradsändringar inom ramen för nu gällande tjänsteförteckningar, skola ankomma på Kungl. Maj:t att sätta överenskommelsen i kraft. Med det sålunda tillämpade systemet för redovisning av överenskommelsen har i bilagan medtagits vissa förslag till lönegradsändringar, i fråga om vilka det enligt gällande avlöningsreglementen ankommer på Kungl. Maj:t eller underställd myndighet att meddela beslut. Härmed avses givetvis icke någon saklig ändring i gällande ordning beträffande inrättande och lönegradsplacering av tjänster.

De i det föregående nämnda särskilda undersökningarna har främst gällt trafikantstaltsföreståndare vid kommunikationsverken, tullförvaltare, viss arbetsledarpersonal (mästare), personal i bevakning och arbetsdrift vid fångvårdsanstalterna samt vissa tjänster i nuvarande 11 lönegraden. Beträffande dessa undersökningar vill jag anföra, att de med hänsyn till den korta tid, som stått till buds, bedrivits med stor intensitet. Vid undersökningarna, som skett i nära samarbete med vederbörande verksmyndighet, har — delvis i samband med studiebesök på arbetsplatserna — beträffande berörda tjänster och grupper av tjänster gjorts ingående granskning av arbetsuppgifter, verksamhetens karaktär och utvecklingstendenser, tjänsternas ställning inom organisationen och övriga faktorer av betydelse för löneställningens bedömande.

Jag får i detta sammanhang anmäla, att vid ifrågavarande undersökningar samt vid beredningen i övrigt av förevarande ärende prövats vissa från såväl verk och myndigheter som personalorganisationer i särskilda framställningar framförda yrkanden om ändrad lönegradsplacering eller ändrad benämning för olika tjänster.

I fråga om de förslag, som framkommit som resultat av de förut nämnda särskilda undersökningarna, får jag anföra följande.

Landsfiskaler. I prop. 1953: 165 föreslogs en viss jämkning i fråga om fördelningen av antalet landsfiskalstjänster inom de för dessa tjänster gällande lönegraderna 27, 29 och 31. Ifrågavarande förslag grundade sig närmast på då föreliggande arbetsstatistik för år 1952. På grund av den sedan dess fortgående, kraftiga ökningen av landsfiskalernas göromål, i synnerhet med avseende på brottmål, överenskomms vid de i december 1956 förda förhandlingarna, att en översyn av lönegradsplaceringen för landsfiskaler skulle ske. Översynen skulle grundas på förutsättningen att lönegradsserien ej skulle ändras.

En sådan översyn har nu skett. Vid denna har kunnat beaktas föreliggande arbetsstatistik för ettvarvt av åren 1953—1956. Såsom resultat av utredningen föreslås, att 110 tjänster uppflyttas från lönegrad 27 (A 21) till lönegrad 29 (A 23). Liksom hittills förutsattes det ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om fördelning av landsfiskalstjänsterna inom ramen för berörda antal.

Vissa trafikantstaltsföreståndare m. fl. Vid förhandlingarna i december överenskomms, att en översyn skulle ske av lönegradsplaceringen för tullförvaltare, postmästare, telekommissarier och stationsinspektorer inom ramen för nu tillämpade lönegrader för dessa tjänster. En sådan översyn har nu verkställts, varvid med beaktande bl. a. av trafikutvecklingen, den tekniska utvecklingen och den intensifierade rationaliseringsverksamheten inom resp. områden, vilket allt skärpt kraven på hithörande tjänster, lönegradsuppflyttning föreslagits för sammanlagt ca 120 tjänster tillhörande dessa kategorier. I anslutning till översynen har även behandlats verksstyrelsernas personalstatsförslag på här berörda punkter (jfr prop. 1957: 93).

Viss arbetsledarpersonal (mästare). Vid förhandlingarna i december förutsattes, att den översyn, som skulle ske av lönegradsplaceringen för mästare (motsvarande), skulle avse tjänster, som f. n. är placerade inom lönegradsområdet 19—22. Översynen skulle grundas på följande normer för placering av angivna tjänster, nämligen att lönegrad 20 (A 14) skulle vara normalgrad för tekniska mästartjänster samt högsta lönegrad för icke-tekniska mästartjänster, att lönegrad 22 (A 16) skulle avses för särskilt kvalificerade tekniska mästartjänster samt att lönegrad 23 (A 17) skulle ifrågakomma såsom högsta lönegrad för de kvalificerade mästartjänsterna. Lönegrad 19 (A 13) förutsattes ej skola utnyttjas för berörda tjänstekategorier. I den mån det i undantagsfall ej befanns motiverat att uppflytta mästartjänst i 19 lönegraden till nya lönegraden A 14, skulle tjänsten nedflyttas till A 12 vid uppkommande vakans.

Beträffande sammansättningen av de två mästartkategorierna får framhållas, att med teknisk mästare främst avsetts kvalificerade arbetsledare av typen verkmästare (verkstads-, byggnads- eller underhållstjänst). Som exempel på dylika verkmästare kan nämnas den civilmilitära mästartpersonalen tillhörande tygstaten och flygvapnet. Inom kommunikationsverken har till denna grupp även hänförts arbetsledare vid olika typer av tekniska driftcentraler, såsom stationsmästare vid televerket och vattenfallsverket, lokmästare, ledningsmästare, driftverkmästare m. fl. Kvalificerade arbetsledare vid tryckerier ingår även i denna kategori. Med icke-teknisk mästare har avsetts kvalificerade arbetsledare inom icke-tekniska verksamhetsgrenar, t. ex. tullbevakning och transportarbete. Det får framhållas, att inom sistnämnda verksamhetsgrenar mästartjänster också återfinnes i de nya lönegraderna A 10 och A 12.

Sammanlagt föreslås till uppflyttning i lönegrad ca 1 400 mästartjänster, varav ca 550 vid försvaret och ca 700 vid affärsverken. Nedflyttning har föreslagits av ett femtiotal tjänster, nämligen dels från lönegrad 19 (A 13) till A 12, dels från lönegrad 21 (A 15) till A 14. Sistnämnda nedflyttningar sammanhänger med att lönegraden A 15 ej avses skola ingå i lönegradsserien för de tekniska mästartjänsterna.

Vid den gjorda översynen har eftersträfvats att i möjlig mån renodla mästarbegreppet för egentliga arbetsledare. Detta förklarar vissa förändringar av benämningarna för sådana såsom mästare f. n. angivna tjänster, vilka egentligen ej varit att betrakta som arbetsledare.

Det må slutligen framhållas, att den nu gjorda översynen av mästartjänster i fråga om försvaret endast avsett sådana tjänster, som avlönas från avlöningsanslag. Frågan om lönegradsplaceringen för motsvarande tjänster, avlönade från andra anslag under fjärde huvudtiteln, är f. n. under prövning inom civildepartementet. Det ankommer på Kungl. Maj:t att med utgångspunkt i de normer för lönegradsplacering av dylika tjänster, som kan komma att fastställas på grundval av det nu redovisade förslaget, vidtaga de lönegradsändringar, som kan föranledas av den pågående prövningen.

Personal i bevakning och arbetsdrift vid fångvårdsanstalterna. Enligt decemberöverenskommelsen har en översyn verkställt av lönegradsplaceringen för personal i arbetsdrift och bevakning vid fångvårdsanstalterna. Översynen har grundats på den förutsättningen, att nuvarande lönegrad 12 (A 8) skall vara normallönegrad för vaktkonstaplar och lönegrad 19 (A 13) högsta lönegrad för uppsyningsmän och yrkesmästare. Översynen har bedrivits i nära samarbete med fångvårdsstyrelsen, som i skrivelse den 3 april 1956 gjort framställning om utredning rörande löneställningen för arbetsledarpersonalen. I anslutning till översynen har behandlats vissa i fångvårdsstyrelsens petita för budgetåret 1957/58 upptagna förslag, till vilka med anledning av den förestående översynen ställning ej tagits i årets statsverksproposition.

Det på grundval av översynen framlagda förslaget innebär i huvudsak följande.

En klar gränsdragning har gjorts mellan personal i arbetsdrift och personal i bevakning. I anslutning härtill har tjänstebenämningarna ägnats särskild uppmärksamhet.

Vad angår personalen i *arbetsdrift* utökas den hittillsvarande lönegradserien för yrkesmästare, nämligen lönegraderna 14 (A 9), 16 (A 11) och 18 (A 12), med lönegrad 19 (A 13) under benämningen förste yrkesmästare. Härjämte uppflyttas vissa yrkesmästare inom gällande lönegradsserie. Förslaget innefattar vidare att — på sätt redan skett vid Roxtunaanstalten — vid de ungdomsräjongen tillhörande anstalterna Nyköping, Skenäs, Uppsala, Västerås och Ystad inrättas särskilda yrkeslärlartjänster i utbyte mot yrkesmästartjänster. Beträffande löneställningen för yrkeslärlartjänsterna återkommer jag i det följande. Inom fångvårdens verkstadsdrift blir lönegrad 14 (A 9) den lägsta lönegraden. För överkonstaplar och vaktkonstaplar utanför den rena verkstadsdriften avses tjänstebenämningen förste förman resp. förman.

Vidkommande personalen i *bevakning* uppflyttas överkonstapelstjänsterna från lönegrad 14 (A 9) till lönegrad 15 (A 10). Vissa uppsyningsmän får högre lönegradsplacering. Genom bortfall av lönegrad 14 (A 9), den lägsta lönegraden för uppsyningsmanstjänster, minskas antalet lönegrader för dylika tjänster från tre till två. Inom ungdomsräjongen föreslås, efter mönster från ungdomsvårdsskolorna, inrättande av vissa ytterligare tjänster för tillsynsmän och vårdare. Samtidigt utgår motsvarande antal tjänster som överkonstapel resp. vaktkonstapel.

Jag torde vidare få erinra, att under andra huvudtiteln i årets statsverksproposition framlagts vissa personalstatsförslag för anstalterna Skogome, Tidaholm, Hälsingborg, Hinseberg och Lärbro samt för kolonierna Hyttan, Oppeby och Kungsgården ävensom för frigångshemmet Nacka och i fråga om nybyggnaderna på Hall. Då ifrågakommande förslag vad angår tjänsternas lönegradsplacering är upprättade enligt hittills gällande grunder, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att i dessa personalstater göra de jämkningar i lönegradshänseende m. m., som kan anses betingade av de nu framlagda

förslagen beträffande fångvårdsanstalterna i övrigt. Samma bör gälla beträffande det i prop. 1957: 77 framlagda förslaget till personalplan för den tillämnade fångvårdsanstalten i Ulriksfors.

Trädgårdsmästare. Särskild utredning har vidare verkställt rörande lönegradsplaceringen för vissa trädgårdsmästartjänster. Översynen har skett med den utgångspunkten, att dessa tjänster skulle kunna placeras högst i lönegrad 16 (A 11) och har resulterat i att nio tjänster vid större sinnessjukhus föreslås till uppflyttning.

Vissa tjänster i nuvarande 11 lönegraden. Vid decemberförhandlingarna förutsattes, att sammanslagningen på den nya löneplanen av nuvarande 10 och 11 lönegraderna till nya lönegraden A 7 nödvändiggjorde ett relativt stort antal uppflyttningar av tjänster i 11 lönegraden till nya lönegraden A 8. Preliminär överenskommelse träffades också om dylika uppflyttningar. Man var emellertid ense om att ett slutligt fastställande av vilka tjänster, som skulle uppflyttas, icke kunde ske utan vissa kompletterande detaljundersökningar. Sådana undersökningar har nu genomförts. Förslaget innebär sammanlagt uppflyttning av ca 10 500 tjänster, varav ca 9 000 vid de affärsdrivande verken.

De till uppflyttning föreslagna tjänsterna tillhör huvudsakligen följande kategorier, nämligen *dels* lagbasar (förmän) över tjänstemän i nuvarande lönegrad 10 eller över kollektivavtalsanställda i motsvarande löneläge (sådana tjänster finns till stort antal inom postverket och statens järnvägar), *dels* tjänster med mera påtagligt ansvar för driftkontroll eller driftsäkerhet (t. ex. vagnsynare och tågklarerare vid statens järnvägar), *dels* ock andra tjänster med arbetsuppgifter av klart högre kvalitet än som normalt ankommer på tjänstemän i nuvarande 10 lönegraden. Sistnämnda grupp innesluter bl. a. trafikplatsföreståndare vid statens järnvägar, postexpeditionsföreståndare (stationsmästare) vid postverket, vissa yrkesarbetare samt värmeskötare. Bland övriga uppflyttade grupper må nämnas vissa tjänster vid tullverket.

Enligt gällande bestämmelser fördelas beställningarna såsom furir (motsvarande) på två lönegrader, nämligen lönegraderna 10 och 11. Därvid gäller såsom huvudregel, att vederbörande skall vara placerad i 10 lönegraden t. o. m. det kalenderkvartal, då han under tre år innehaft furirsbeställning (motsvarande). Förhandlingsöverenskommelsen innebär att nuvarande grunder för fördelning av furirsbeställningarna på lönegraderna 10 och 11 i fortsättningen skall gälla lönegraderna A 7 och A 8.

I det föregående har jag behandlat vissa förslag, som grundar sig på särskilda utredningar i anslutning till decemberöverenskommelsen. Beträffande förslaget i övrigt får jag anföra följande.

Vissa högre tjänster vid kommunikationsverken. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1953 tillkallades särskilda sakkunniga för

att verkställa översyn av löneställningen för vissa tjänstemän i ledande ställning vid kommunikationsverken. Den 26 november 1954 avgav de sakkunniga sitt betänkande. Med hänsyn till de divergerande uppfattningar om sakkunnigförslaget, som framkom under remissbehandlingen, ansågs, såsom anmäldes av chefen för kommunikationsdepartementet i prop. 1955: 178, förslaget ej böra genomföras utan ytterligare överväganden. På några punkter har förslaget sedermera realiserats (prop. 1956: 121). På ytterligare några punkter kommer det att sakna aktualitet den 1 juli 1957 genom vissa av de lönegradssammanslagningar, som följer av löneplansrevisionen.

De nu träffade förhandlingsöverenskommelserna innehåller förslag om uppflyttning av vissa högre tjänster vid kommunikationsverken, som i allt väsentligt överensstämmer med de av nyssnämnda sakkunniga framlagda förslagen. Med anledning härav torde sakkunnigbetänkandet icke böra föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Vissa tjänster vid universitet och högskolor m. m. Beträffande det högre undervisningsväsendet innebär förslaget bl. a. uppflyttning av ca 350 tjänster för docenter, forskardocenter, forskningsläkare och lärare i skilda medicinska ämnen från lönegrad 30 (A 23) till lönegrad A 24. Motsvarande uppflyttning föreslås vidare för sammanlagt 20 överläkartjänster och 63 tjänster som biträdande överläkare vid de statliga undervisningsjukhusen.

Beträffande viss arvodesanställd lärarpersonal (biträdande lärare, assistenter m. fl.) vid universiteten och högskolorna får erinras, att enligt gällande bestämmelser heltidsanställd biträdande lärare åtnjuter arvode med belopp, som nära ansluter till lönen i nuvarande 25 löneklassen å 3-ort. Docentkompetent sådan lärare åtnjuter tilläggsarvoden härå med *dels* ett belopp motsvarande skillnaden mellan lönen i 30 löneklassen å vederbörande lärosätets ortsgrupp och det arvode, som tillkommer annan biträdande lärare, *dels* ett belopp motsvarande det compensationstillägg, som utgår till icke sjukvårdsberättigad tjänsteman i 30 löneklassen.

Med hänsyn till inräkningen i de nya lönerna av compensationstilläggen samt förslaget om uppflyttning i lönegrad av docenterna bör en justering vidtagas i fråga om arvodesförmånerna för docentkompetent biträdande lärare. Även i övrigt erfordras vissa justeringar av arvodesförmånerna till här avsedd biträdande lärarpersonal. Därest icke riksdagen har något att erinra häremot torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut härutinnan.

Vissa tjänster vid undervisningsväsendet m. m. Enligt gällande bestämmelser utgår till *rektor*, tillhörande avlöningsgrupp III vid högre allmänna, enskilda och tekniska läroverk, avlöningsförstärkning med 504 kronor för år. Rektor för lärarhögskolan i Stockholm, rektor vid folkskoleseminarium samt rektor, tillhörande avlöningsgrupp IV, vid nyssnämnda läroverk åtnjuter avlöningsförstärkning med 1 008 kronor. Beträffande samtliga nu nämnda rektorer, vilka genom löneplansrevisionen kommer att inplaceras

i nya lönegraden B 1, har vid förhandlingarna överenskommit att avlöningsförstärkningen i fortsättningen skall utgå med 1 200 kronor för år. Samma avlöningsförstärkning bör tillkomma rektor vid försvarets läroverk.

I 1956 års statsverksproposition (bil. 2, s. 10—11) framhölls, att vissa undersökningar pågick inom civildepartementet med anledning av ett av lantbruksstyrelsen framlagt förslag, att vid lantbruksskolorna och de större lanimanna- och trädgårdsskolorna ett antal *ämneslärtjänster* skulle uppflyttas från Ca 27 till Ca 29. Ifrågasvarande undersökningar var då ännu icke avslutade. Förhandlingsöverenskommelse har nu träffats om uppflyttning av sex ämneslärtjänster från Ca 27 (A 21) till A 23. Det torde böra uppdragas åt lantbruksstyrelsen att besluta om fördelningen av dessa tjänster på här avsedda undervisningsanstalter.

Enligt överenskommelsen skall *ordinarie folkskollärtjänst* uppflyttas från lönegrad 21 (A 15) till A 16. Överenskommelsen innebär vidare, att nu utgående arvoden för tjänstgöring i 7 och högre klasser enligt 23 § 1 och 2 mom. Arf skall slopas för såväl ordinarie som icke-ordinarie folkskollärare. Vid förhandlingarna har överenskommit, att vad som år 1953 avtalats med personalorganisationerna om antalet tjänster i nuvarande 23 lönegraden för folkskollärare med vidareutbildning (jfr prop. 1954: 149, s. 2) skall upphöra att gälla. Detta innebär, att ianspråktagandet av vidareutbildade folkskollärare inom skolorganisationen i det följande kommer att bedömas uteslutande från skolorganisatoriska synpunkter, beträffande såväl skolform och stadium som antal.

Som nämnts innefattar överenskommelsen om lönegradsuppflyttning för folkskollärare endast ordinarie tjänster. Motsvarande lönegradsuppflyttning bör emellertid komma till stånd även av sådan icke-ordinarie folkskollärtjänst i lönegrad Ce 21, som avses i kungörelsen den 5 juni 1953, nr 341, om särskilda åtgärder för ordnande av undervisning, från vilken distriktsöverlärare befriats, samt av folkskollärtjänst i Ce 21 vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården. Liksom beträffande övriga folkskollärare har överenskommit, att folkskollärare vid ungdomsvårdsskola ej vidare skall äga uppbära särskilt arvode för tjänstgöring i 7 och högre klasser. Någon ändring har däremot icke avsetts beträffande det särskilda arvode om 804 kronor för år, som nu utgår till sistnämnda folkskollärare.

I prop. 1955: 25 framlades förslag till lönegradsplacering av bl. a. *yrkeslärtjänster* inom undervisningsväsendet m. fl. områden. Härvid hänfördes yrkeslärtjänsterna vid ungdomsvårdsskolorna till 20 lönegraden, medan löneställningen för de centrala verkstadsskolornas yrkeslärare bestämdes enligt 21 lönegraden. Samma lönegradsplacering som vid ungdomsvårdsskolorna, d. v. s. 20 lönegraden, har bestämts för yrkeslärtjänsterna vid den till fångvården hörande ungdomsanstalten Roxtuna. Vid den i anslutning till löneplansrevisionen genomförda översynen av tjänsteförteckningen har — med beaktande bl. a. av ett uttalande av statsutskottet i dess av riksdagen godkända utlåtande 1956: 52 — frågan om lönegradsplaceringen av yrkeslärarna vid fångvården och ungdomsvårdsskolorna upptagits till för-

nyad prövning. Härvid har beträffande dessa tjänster överenskommelse träffats om uppflyttning till lönegrad 21 (A 15). I vad avser fångvården föreslås sistnämnda placering skola gälla även beträffande vissa till inrättande föreslagna yrkeslärartjänster vid andra anstalter än Røxtuna.

Lantmätare. I sina anslagsäskanden för budgetåret 1956/57 (jfr prop. 1956: 1, bil. 11, s. 451—453) och i särskild skrivelse den 9 februari 1956 har lantmäteristyrelsen kraftigt understrukt nödvändigheten av att omedelbara åtgärder vidtages för förbättring av lantmätarnas befodringsläge. Överenskommelse har nu träffats om vissa lönegradsförbättringar inom lantmäteriets distriktsorganisation. Vid ett godtagande av överenskommelsen torde antalet tjänster i 31 lönegraden böra ökas med 25 ordinarie och antalet tjänster i 29 lönegraden ökas med 5 ordinarie och 10 extra ordinarie. I 27 lönegraden bör antalet ordinarie tjänster minska med 30 och antalet extra ordinarie tjänster ökas med 10. Antalet tjänster i reglerad befodringsgång bör minska med 20.

Vissa tjänster inom sjukvårdsområdet. I prop. 1955:209 uppdrogs, i anslutning till vissa på det kommunala området träffade avtalsuppgörelser, riktlinjer för lönegradsplacering av *sjukskötersketjänster* på sjukhusens s. k. specialavdelningar, d. v. s. operations- eller röntgenavdelningar, laboratorier och polikliniker (mottagningsavdelningar). Dessa riktlinjer innebar bl. a., att — fränsett de ledande tjänsterna — sjukskötersketjänsterna på specialavdelningarna skulle fördelas på 12 och 14 lönegraderna.

Nyligen har inom det kommunala området — som i fråga om sjukskötersketjänster är det dominerande i jämförelse med motsvarande statliga område — träffats avtalsuppgörelse av innebörd att sjukskötersketjänsterna på specialavdelningarna hädanefter skall vara placerade i lönegrad 14 (A 9) som normalgrad. Då tjänsterna vid de statliga sjukhusens specialavdelningar liksom hittills bör lönegradsplaceras efter samma normer som motsvarande kommunala tjänster, föreslås uppflyttning från lönegrad 12 (A 8) till lönegrad 14 (A 9) av ett antal statliga sjukskötersketjänster på specialavdelningar. I samband härmed har — likaledes i anslutning till vad som bestämts på det kommunala området — den fasta övertidsersättning å 240 kronor för år, som tillkommer vissa sjuksköterskor i lönegrad 12 (A 8), förutsatts inte längre skola utgå under de två första tjänstgöringsåren efter examen från sjuksköterskeskola.

Även övriga i detta sammanhang framlagda förslag i fråga om statliga sjukskötersketjänster innebär en anpassning till vad som överenskommit inom det kommunala området.

I anslutning till det nu anförda får jag anmäla, att direktionen för karolinska sjukhuset i en till civildepartementet den 4 mars 1957 inkommen skrivelse hemställt, att tjänsterna för *förste köksföreståndare* vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet skall uppflyttas från lönegrad Ca 22 (A 16) resp. Ca 21 (A 15) till Ca 23 (A 17) resp. Ca 22 (A 16). Då den föreslag-

na löneställningen överensstämmer med vad som enligt nyligen träffade förhandlingsöverenskommelser på det kommunala området kommer att tillämpas för ekonomiföreståndare vid vissa större kroppssjukhus fr. o. m. den 1 juli 1957, finner jag mig böra tillstyrka direktionens förslag. Lönegradsuppflyttningen torde böra genomföras fr. o. m. den 1 juli 1957.

I enlighet med vad som överenskommits på det kommunala området har tjänsterna som *chefgymnast* vid karolinska sjukhuset och serafimerlasarettet föreslagits skola uppflyttas från lönegrad 18 (A 12) till A 13.

I 1955 års statsverksproposition (bil. 2, s. 5—6) upptogs frågan om löneställningen för *tvättföreståndarpersonalen* vid statens sinnessjukhus till behandling på grundval av en särskild undersökning. Med stöd härav föreslogs vissa lönegradsförändringar för berörda personal. Sedan genom på det kommunala området nyligen träffade uppgörelser frågan om tvättföreståndarpersonalens löneställning ånyo aktualiserats, har vissa tvättföreståndartjänster och biträdande tvättföreståndartjänster ansetts böra uppflyttas en lönegrad. Vid förslaget utarbetande har beaktats det i 1954 års statsverksproposition (bil. 2, s. 19) gjorda uttalandet med avseende på en jämförelse mellan kroppssjukhusens och sinnessjukhusens tvättföreståndartjänster.

Slutligen har, i anslutning till uppgörelserna på det kommunala området, tjänsterna som *maskintvättare* uppflyttats en lönegrad.

Telefonister vid televerket. Vid televerket finnes f. n. tjänster såsom lokaltelefonist i Ca 6 och såsom landstelefonist i Ca 8. Förslaget innebär, att dessa båda tjänstetyper ersättes med en, nämligen för telefonist i den nya lönegraden A 5. Samtidigt avses för icke-ordinarie telefonister skola införas samma befordringsgång, som nu gäller för bl. a. biträden för skriv- och kontorsgöromål enligt kungörelsen 1947: 436.

Vissa chefstjänster m. m. I anslutning till den prövning av tjänsteförteckningsfrågor, för vilken nu redogjorts, har företagits en översyn av löneställningen för vissa chefstjänster, varom förhandlingar med personalorganisationerna ej ägt rum. Härvid har det ansetts motiverat att de tjänster, som f. n. tillhör 22 lönegraden på löneplan 2 och som enligt den beslutade löneplansrevisionen skulle komma att inplaceras i nya lönegraden B 7 (nuvarande lönegraderna 21 och 22 på löneplan 2), i stället hänföres till lönegrad B 8. De åsyftade chefstjänsterna är beställningen som överbefälhavare i lönegrad Mp 22 och tjänsten som bankinspektör i Cr 22 samt generaldirektörstjänsterna i Cp 22 vid statens organisationsnämnd, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap och medicinalstyrelsen. Vad särskilt angår uppflyttningen av överbefälhavarbeställningen får erinras att cheferna för armén, marinen och flygvapnet (nu i Mp 21) kommer att vid de nya löneplanernas ikraftträdande hänföras till nya lönegraden B 7. Chefen för utrikesdepartementet, ministern för utrikes ärendena, och ett vart av övriga statsråd uppbär f. n. de kontanta avlöningsförmåner, som tillkommer befattningshavare med lön enligt löneklass 24 resp. 22 å löneplan 2. Ifrågava-

rande avlöningsförmåner synes fr. o. m. den 1 juli 1957 böra utgå enligt lönegraderna B 9 resp. B 8.

I övrigt har det vid den företagna prövningen funnits motiverat att överdirektörstjänsten vid försvarets forskningsanstalt i lönegrad Cp 17 (B 5) omregleras till generaldirektörstjänst i B 6 samt att tjänsten som sparbanksinspektör i Cr 15 (B 4) uppflyttas till B 5. Med anledning av förslaget om en omreglering av överdirektörstjänsten vid forskningsanstalten får erinras om vad statsutskottet i sitt utlåtande 1956: 4 (s. 61) anfört i denna fråga.

Slutligen har en närmare prövning av frågan om budgetsekreterartjänsternas (A 25) inplacering i det nya lönesystemet givit vid handen, att för dessa tjänster tills vidare bör utnyttjas endast lönegradens högsta löneklass. Tjänsterna bör därför enligt löneöverenskommelsens beteckningssystem tillhöra lönegrad AB 25.

För egen del förordar jag, att de föreliggande av mig i det föregående redovisade förslagen godtages och underställes riksdagens prövning. Förslagen synes böra genomföras fr. o. m. den 1 juli 1957. Vissa av förslagen påkallar övergångsarrangemang och ikraftträdandebestämmelser, som Kungl. Maj:t bör äga besluta om. Bl. a. föranledes ändringar i gällande personalförteckningar. Under hänvisning till att riksdagen numera fattat beslut i enlighet med vad i årets statsverksproposition (bil. 2, p. 1) förordats, föreslår jag, att riksdagens bemyndigande inhämtas att vidtaga erforderliga ändringar i personalförteckningarna. Detta bemyndigande bör jämväl avse sådana ändringar i personalförteckningarna, som betingas av den av riksdagen numera godkända löneplansrevisionen. För Kungl. Maj:t torde vidare böra utverkas bemyndigande att medge de överskridanden under budgetåret 1957/58 av maximerade anslag och anslagsposter, som föranledes av förslagen.

I detta sammanhang bör vidare riksdagens bemyndigande för Kungl. Maj:t inhämtas att vidtaga av förslagen betingade ändringar i av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens beslut utfärdade avlönings- och pensionsförfattningar. I anslutning härtill får jag framhålla, att vid förhandlingarna förutsatts att vid nu avsedda tjänsteförteckningsändringar de vanliga löneklassreglerna skall tillämpas samt att vid bestämmande av ålderspension, förtidspension och tjänstelivränta genomgående skall tillämpas s. k. medeltalsberäkning, d. v. s. hänsyn tagas till de faktiska pensionsunderlagen under en treårsperiod. Vidare har förutsatts, att nedflyttning av tjänst icke skall påverka nuvarande tjänstinnehavares lönegradsplacering.

De tillstyrkta förslagen innebär uppflyttning av i runt tal 28 000 tjänster, varav ca 14 000 folkskollärartjänster och ca 10 500 tjänster i nuvarande 11 lönegraden. Lönekostnadsökningen för statsverket vid ett genomförande av förslagen kan för år uppskattas till i runt tal 23 miljoner kronor. Av nämnda belopp hänför sig ca 7 miljoner kronor till de affärsdrivande verken samt ca 16 miljoner kronor till statsförvaltningen i övrigt och statsunderstödd

verksamhet. I samband härmed får jag anmäla, att kostnaderna för sådan tjänstetidsbefordran, varom överenskommelse träffades i samband med den av riksdagen numera godkända löneplansrevisionen, kan uppskattas till ca 7 miljoner kronor, varav ca 1 miljon kronor faller på de affärsdrivande verken. Den sammanlagda lönekostnadsökningen för löneplansrevisionen — beträffande vilken för riksdagen tidigare redovisats en ökning av lönekostnaderna med i runt tal 200 miljoner kronor för år — och för de nu föreslagna tjänsteförteckningsändringarna kan sålunda beräknas uppgå till ca 230 miljoner kronor, varav ca 78 miljoner kronor faller på de affärsdrivande verken och ca 152 miljoner kronor på statsförvaltningen i övrigt och statsunderstödd verksamhet. Frågan om den anslagsmässiga regleringen av de nu föreslagna tjänsteförteckningsändringarna torde, liksom beträffande löneplansrevisionen (1957 års statsverksprop., bil. 2, s. 23), böra anmälas för riksdagen först sedan överenskommelse träffats om de statsanställdas löner under år 1957.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna de i bilagan till statsrådsprotokollet i detta ärende upptagna förslagen om placering i lönegrad av vissa tjänster m. m.,

2) godkänna övriga i det föregående berörda förslag,

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för förslagets genomförande fr. o. m. den 1 juli 1957,

4) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av förslagen betingade ändringar i vederbörliga personalförteckningar,

5) bemyndiga Kungl. Maj:t att för budgetåret 1957/58 medge de överskridanden av maximerade anslag och anslagsposter, som kan föranledas av vad sålunda föreslagits, samt

6) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av förslagen betingade ändringar i med stöd av riksdagens beslut utfärdade avlönings- och pensionsförfattningar.

2. Friare lönesättning för högskoleutbildad teknikerpersonal

Inledning

Inom landet råder f. n. en markerad brist på högskoleutbildade tekniker. Bristsituationen har under de senare åren lett till en alltmer kännbar konkurrens om denna teknikerpersonal med följd att löneläget på arbetsmarknaden uppskrivats.

Från skilda statliga verk och institutioner har anmälts, att stora svårigheter uppkommit genom dels ökad avgång av kvalificerade tekniker, dels allt-

mer tilltagande rekryteringssvårigheter inom detta område. I anslutning här- till har framhållits angelägenheten av att möjligheter skapas för en smidi- gare anpassning av de statliga teknikerlönerna till löneläget på den enskilda arbetsmarknaden, än som kan ske inom ramen för gällande statliga löne- system.

Genom beslut den 17 juni 1955 bemyndigade Kungl. Maj:t med anledning härav dåvarande chefen för civildepartementet att tillkalla högst sex sakkun- niga med uppdrag att verkställa utredning rörande en friare lönesättning för högskoleutbildad teknikerpersonal inom vissa delar av det statliga verk- samhetsområdet.

De sakkunniga¹ — vilka antagit benämningen civilingenjörsutredningen — har den 29 juni 1956 avgivit betänkande (stencilerat) angående en friare lönesättning för högskoleutbildad teknikerpersonal inom vissa delar av det statliga verksamhetsområdet.

Över betänkandet har, efter remiss, yttranden avgivits av försvarets civil- förvaltning, fortifikationsförvaltningen, armétygförvaltningen, marinförvalt- ningen, flygförvaltningen och chefen för flygvapnet, chefen för armén, che- fen för marinen, försvarets forskningsanstalt, arbetsmarknadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret, riksräken- skapsverket, matematikmaskinnämnden, flygtekniska försöksanstalten, pa- tent- och registreringsverket, statens lönenämnd (efter samråd med statens befordringsnämnd), telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, för- svarets fabriksstyrelse, Svenska stadsförbundet, Statstjänstemännens riks- förbund (SR), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Tjänste- männens centralorganisation (TCO) och Svenska arbetsgivareföreningen.

Försäkringsinspektionen och rikets allmänna kartverk har inkommit med skrivelser i ärendet, varjämte skrifter inkommit från Rikets allmänna kart- verks tjänstemannaförening, Statsverkens ingenjörsförbund och Tekniska läroverkens ingenjörsförbund.

Allmänna synpunkter

Civilingenjörsutredningen. Utredningen har från myndigheter och verk med teknisk personal inskaffat vissa uppgifter rörande den högskoleutbil- dade teknikerpersonalens storlek och sammansättning m. m. Från under- sökningen har utredningen undantagit lantmätarna vid lantmäteristaten, de tekniska tjänsterna vid högskolorna och militära beställningar.

Inom det av utredningen undersökta området uppgick det totala antalet högskoleutbildade tekniker i statens tjänst den 1 oktober 1955 till 2 218, varav ca 25 procent vid försvaret, ca 35 procent vid affärsverken och ca 40 pro- cent vid övriga verk. Under åren 1951—1953 steg antalet civilingenjörer inom

¹ Numera generaldirektören R. G. Renlund, ordförande, dåvarande ledamoten av riksdagens andra kammare G. L. Andersson, Mölndal, ledamoten av riksdagens andra kammare N. G. Hansson, Skegrie, numera generaldirektören B. E. Johnsson, f. d. överdirektören K.-G. Ljung- dahl samt ledamoten av riksdagens första kammare G. V. Sundelin, Fellingsbro.

undersökningsområdet från sammanlagt 2 082 till 2 240. Fr. o. m. 1954 minskade antalet och utgjorde, som nyss nämnts, den 1 oktober 1955 2 218. Även siffrorna för antalet nyanställda visar en stigande tendens under åren 1951—1953 men en sjunkande tendens fr. o. m. 1954. Omsättningen på civilingenjörer har under ifrågavarande tidsperiod varit mycket stor, vilket medfört störningar i organisationen och en ökad belastning genom behov av handledning för den nyanställda personalen.

Som en följd av svårigheterna att i önskvärd utsträckning erhålla civilingenjörer har tjänster i många fall tillsatts med ingenjörer, som innehar lägre kompetens. Dessutom har vissa arbetsorganisatoriska förändringar inom verken vidtagits. Trots detta förelåg inom det av utredningen undersökta området den 1 oktober 1955 ett underskott på 494 civilingenjörer eller ca 18 procent av antalet civilingenjörstjänster (inkl. vakanser). Bristen fördelade sig med 161 på försvarsförvaltningarna, 179 på affärsverken och 154 på övriga verk.

De nuvarande rekryteringssvårigheterna anser utredningen främst bottna i de otillräckliga utbildningsmöjligheterna. Utredningen framhåller vidare att, så länge dessa inte förbättras, generella åtgärder, som i lönehänseende vidtages i syfte att öka statens möjligheter att konkurrera med det enskilda näringslivet om här avsedd personal, sannolikt endast torde leda till att även från enskild sida lönehöjningar genomföres, varigenom redan befintliga löneskillnader kommer att vidmakthållas.

Utredningen framhåller, att det lönestatistiska material, som utredningen haft till sitt förfogande, synes visa, att lönerna i enskild tjänst ofta ligger högre än i statens tjänst och att detta är särskilt påtagligt i lönelägena över 29 lönegraden. I lönelägena därunder, inom vilka ingenjörbristen är mest markant och avgången störst, synes löneskillnaden vara mindre framträdande.

Utredningen har icke ansett, att sådana åtgärder som en allmän lönegradsuppflyttning, en ändring av löneklassintervallerna, tillskapande av ett speciellt högstlönegradssystem eller införande av en särskild löneplan skulle vara ägnade att mera varaktigt eliminera eller minska rekryteringssvårigheterna beträffande högskoleutbildad teknikerpersonal inom statsförvaltningen.

Då utredningen kommit till den uppfattningen, att lönerreglerande åtgärder av generell natur inte löser personalsvårigheterna, har utredningen i stället övervägt sådana ändringar av gällande regler, som inom vissa gränser och utan att nuvarande lönesystem i princip eftergives, ger myndigheterna möjlighet till individuell lönesättning. Utredningen har därvid stannat för att föreslå viss ändring i fråga om tillgodoräkning av icke statlig anställning för inplacering i reglerad befordringsgång, generösare tillämpning — i samband med delegering till vissa myndigheter av beslutanderätten — av bestämmelserna om förmånligare löneklassplacering i 24 § och 25 § 1 mom. Saar samt utsträckt användning av den vid vattenfallsverket tillämpade kontraktsanställningsformen.

Remissyttrandena. Försvarets civilförvaltning ifrågasätter om inte den av utredningen redovisade bristen är väl stor. Det förefaller som om myndigheterna i sina uppgifter i vissa fall medräknat rena omsättningsvakan- ser. Dessutom kan det vara osäkert om civilingenjörskompetens erfordras för samtliga medräknade tjänster. Civilförvaltningen anser det angeläget, att kompetensfrågorna fortlöpan- de prövas vid tjänstetillsättningar och att därvid bl. a. uppmärksammas möjligheterna att göra lämpliga omfördel- ningar av arbetsuppgifterna.

Statskontoret hyser starka betänkligheter mot att för högskoleteknikernas del tillämpas en friare lönesättning och finner det ytterst tveksamt, om på grundval av utredningens betänkande ändrade lönevillkor bör komma till stånd för civilingenjörer i statlig tjänst. Även *riksräkenskapsverket* uttalar vissa farhågor för konsekvenser av utredningens förslag.

Statens lönenämnd anför i sitt utlåtande bl. a. följande:

Statens lönenämnd har för sin del funnit det tveksamt, om och i vad mån de av utredningen angivna åtgärderna kunna vara ägnade att verksamt bi- draga till att underlätta rekrytering och kvarhållande av högskoleutbildad teknikerpersonal i statstjänst eller om ytterligare åtgärder äro erforderliga och kunna tänkas genomförbara utan alltför svårbemästrade konsekvenser. Även de av utredningen föreslagna åtgärderna kunna givetvis — såsom utredningen själv påpekat — medföra följdverkningar, som äro svåra att överblicka. Huru långt man vill gå måste bli beroende av en mycket vansk- lig avvägning av å ena sidan vikten av att i nuläget locka högskoleutbildad teknikerpersonal till statstjänst eller att kvarbliva i sådan tjänst och å andra sidan de konsekvenser, som kunna uppstå i form av krav på liknande åtgärder beträffande annan personal, beträffande vilken rekryteringsvårig- heter redan nu föreligga eller senare kunna uppstå. Lönenämnden finner det emellertid angeläget, att åtgärder vidtagas för att säkra tillgången på här ifrågavarande teknikerpersonal i statstjänst. Nämnden, som icke ansett sig böra framlägga längre gående förslag än utredningen, vill därför till- styrka, att de av utredningen föreslagna åtgärderna till en början försöksvis vidtagas.

Försvarets forskningsanstalt, vars ståndpunkt i allt väsentligt delas av flera fackmyndigheter och personalorganisationer, framhåller i sitt utlå- tande bl. a. följande:

Enligt forskningsanstaltens uppfattning äro de av civilingenjörsutred- ningen föreslagna åtgärderna icke tillfyllest för att ens tillfälligt råda bot på den akuta bristen på kvalificerad teknisk personal inom den statliga sek- torn av arbetsmarknaden. Utredningens rädsla för att på allvar föreslå mera radikala ändringar i de statligt anställda teknikernas anställnings- och löne- förhållanden, torde främst bottna i farhågan för konsekvenser inom andra områden av statsförvaltningen. I den mån anställningsproblem föreligga beträffande andra personalkategorier böra dessa givetvis lösas med hänsyn till där relevanta omständigheter, men anstalten anser att detta icke får hindra lösningen av den uppkomna bristen i fråga om teknisk personal. En väsentlig förbättring av de högre teknikernas löneförhållanden med möj- lighet till anpassning efter duglighet skulle icke blott förhindra en högst beklaglig avgång av dylik personal utan även locka till nyanställning och till att yngre anställda kvarstå i statens tjänst på grund av de förbättrade

befordringsutsikter, som ett dylikt förhållande otvivelaktigt skulle innebära. Anstalten förstår de synpunkter, som framförts av utredningen, att staten icke i alla avseenden kan tävla med den privata arbetsmarknaden, som både kan och är villig att i fri konkurrens betala vad den *kvalificerade* personalen är värd. Någon generell löneyftning är icke lösningen, men om staten icke skall komma i ett ohjälpligt underläge i konkurrensen om den kvalificerade arbetskraften, erfordras väsentliga förbättringar av denna personals löneförhållanden. Erfarenheten visar, att det fortfarande icke torde vara nödvändigt, att de statliga lönerna höjas ända upp till den nivå, där de privata f. n. ligga, beroende bl. a. på den psykologiska verkan av en fastare anställning, trivseln i arbetet, människans olust att ändra sina vanor m. fl. faktorer, vilka dämpa det lockande i möjligheten att erhålla bättre löneförmåner på den privata arbetsmarknaden. En höjning av löneläget för de kvalificerade teknikerna i statstjänst torde ej heller resultera i en generell ökning av de privatanställdas löner, enär de privata företagen icke torde ha ekonomiska möjligheter att genomgående höja de redan förut relativt goda löneförmånerna för denna kategori. Utredningens förhoppning, att den vidgade intagningen vid de tekniska högskolorna skall resultera i att den nuvarande bristen på civilingenjörer successivt skall avtaga, kan forskningsanstalten icke dela.

Försvarets forskningsanstalts och utredningens synpunkter på verkan av en generell löneyftning delas dock ej av samtliga remissmyndigheter. *Armétygförvaltningen*, *marinförvaltningen*, *arbetsmarknadsstyrelsen* och *matematikmaskinnämnden* framhåller sålunda, att en generell löneyftning är det enda som på längre sikt kan avhjälpa svårigheterna. Marinförvaltningen och matematikmaskinnämnden liksom *byggnadsstyrelsen*, *flygtekniska försöksanstalten* och *SACO* anser dessutom, att utredningens rädsla för motsvarande höjningar av lönerna på den privata marknaden är orealistisk. Då näringslivet ständigt måste anlägga lönsamhetssynpunkter, torde nämligen de enskilda företagens möjligheter att öka de högskoleutbildade teknikernas löner icke vara obegränsade. *Arbetsmarknadsstyrelsen* har framhållit, att generella löneyftningar skulle kunna medföra, att de enskilda företagen tvingades göra en omprövning av kompetensfrågorna och därigenom vissa tekniker skulle kunna frigöras och komma det allmänna till godo.

Fortifikationsförvaltningen, *telestyrelsen* och *järnvägsstyrelsen* framhåller, att de motser framtiden med oro på grund av att svårigheten att förvärva och behålla kvalificerade tekniker äventyrar verkens skötsel. *Armétygförvaltningen* har förklarat sig kunna lösa sina uppgifter endast genom att i ej obetydlig omfattning anlita utomstående civil expertis.

Flerparten remissinstanser synes i stort sett vara eniga om att staten har den proportionellt största bristen på tekniker och att orsaken härtill är för låg lönesättning inom statsförvaltningen. Ej ens genom enbart generella lönehöjningar skulle staten kunna komma upp i konkurrenskraftigt läge. Det skulle dessutom vara nödvändigt, att en omprövning gjordes av de högre tekniska tjänstemännens löner, att flera befordringstjänster inrättades och att lönegradsplaceringen även i den reglerade befordringsgången förbättrades.

Flera remissmyndigheter har betonat nödvändigheten av att en fortlöpande omprövning av kompetensfordringarna på statliga ingenjörstjänster göres, så att högskoleutbildade tekniker icke användes, där sådana icke oundgängligen är nödvändiga.

Matematikmaskinnämnden, flygtekniska försöksanstalten och vattenfallsstyrelsen framhåller, att behov av jämkning av de nuvarande statliga lönebestämmelserna föreligger även för akademiker med betyg i matematik, fysik, kemi eller därtill angränsande ämnen.

Svenska stadsförbundets styrelse framhåller i sitt utlåtande, att det framstår som en tvingande nödvändighet att de tekniska högskolornas elevmotagningskapacitet snarast utökas. Styrelsen anför vidare bl. a. följande:

Utredningen har icke gått närmare in på frågan, huruvida de förefintliga vakanserna i någon mån skulle kunna fyllas med utländska högskoleingenjörer. Inom andra områden av arbetsmarknaden har utvägen att anställa utländsk arbetskraft visat sig framkomlig och en närmare belysning av möjligheterna att på detta sätt lindra bristen skulle ha varit av intresse.

Styrelsen vill slutligen också framhålla, att det ur den privata industriens synpunkt borde vara av intresse att tillse, att den offentliga sektorn av arbetsmarknaden — staten och kommunerna — tillföres högskoleutbildade tekniker i den omfattning, som är nödvändig för att hålla samhällsmaskineriet i funktion på ett tillfredsställande sätt. Detta måste vara livsvillkor för den privata industrien. Det må räcka med att peka på samhällets tjänster i fråga om transportväsende, kraftleveranser, telegraf- och telefonförbindelser, stadsplanering samt väg- och vattenbyggnadsverksamhet. Privatindustrien måste självfallet planera sin expansion, så att man håller den inom ramen för den tillgång på högre teknisk arbetskraft, som icke oundgängligen åtgår för upprätthållandet av samhällets funktioner.

Från dessa synpunkter vill styrelsen ifrågasätta, om icke staten borde undersöka möjligheterna till samarbete mellan den offentliga arbetsgivar-sektorn och den enskilda i syfte att åstadkomma ömsesidig anpassning beträffande fördelningen av den högskoleutbildade tekniska arbetskraften.

Svenska arbetsgivarföreningen framlägger i sitt utlåtande i huvudsak följande synpunkter.

Den av utredningen redovisade bristen på civilingenjörer bör ses mot bakgrunden av den nuvarande målsättningen beträffande omfattningen av den statliga verksamheten. Denna målsättning kan ifrågasättas med hänsyn till att i åtskilliga fall verksamheten i fråga kan ombesörjas av enskilda företag. Rekryteringssvårigheterna bottnar främst i de otillräckliga utbildningsmöjligheterna och således endast delvis i löneförhållandena. En generell löneyftning skulle icke utgöra ett verksamt medel. Några åtgärder i syfte att förbättra begynnelselönerna för yngre civilingenjörer skulle ej kunna motverka den av utredningen konstaterade avgången av civilingenjörer i 35-årsåldern, vilket förhållande främst synes bero på sämre befordringsmöjligheter inom statens område. Vidare skulle dylika åtgärder kunna få konsekvenser vad beträffar lönefrågan för andra akademikergrupper i statlig tjänst. Föreningen ifrågasätter, om icke en bidragande orsak till övergången av civilingenjörer från statlig till enskild tjänst är andra överväganden än rent ekonomiska hänsynstaganden. Det är ytterst sannolikt att sådana omständigheter, som den friare ställning ett enskilt företag kan erbjuda, för åtskilliga civilingenjörer blir av avgörande betydelse.

Reglerade befordringsgången

Gällande bestämmelser. Jämlikt kungörelsen den 6 juni 1952, nr 490, skall bestämmelserna i kungörelsen den 30 juni 1947 angående reglerad befordringsgång för viss icke-ordinarie personal i statens tjänst, i den mån ej Kungl. Maj:t beträffande visst verk eller viss grupp av tjänstemän annorlunda förordnar, äga motsvarande tillämpning beträffande icke-ordinarie tjänstemän med bl. a. avgångsexamen vid teknisk högskola. För sådan tjänsteman skall tillämpas den i sistnämnda kungörelse angivna kortare befordringsgången. Denna befordringsgång innebär, att vederbörande tjänsteman skall avlönas enligt lönegrad Cf 21 under ett och ett halvt år och lönegrad Ce 23 under två år, varefter befordran till lönegrad Ce 25 sker.

Enligt 7 § nyssnämnda kungörelse den 30 juni 1947 skall, där i särskilda fall myndighet finner anledning ifrågasätta tillämpning av högre begynnelselön eller förmånligare befordringsgång än som följer av huvudbestämmelserna, myndigheten inhämta yttrande från en särskild nämnd, statens befordringsnämnd. Här avsedd avvikelse må icke utan Kungl. Maj:ts medgivande vidtagas, med mindre myndigheten och nämnden är ense om åtgärden.

Civilingenjörsutredningen. I fråga om den reglerade befordringsgången har utredningen övervägt en sådan ändring, att myndigheterna själva skulle äga befogenhet att utan att inhämta yttrande från befordringsnämnden, avgöra frågor om tillgodoräkning av tidigare anställningstid hos icke-statlig arbetsgivare. Vidare har diskuterats, huruvida icke myndigheterna skulle få befogenhet att inom befordringsgångens ram i speciella fall vid nyrekrytering medgiva dels högre lön än som följer av en dylik tillgodoräkning, dels högre lön än begynnelselönen utan att tidigare praktik kan återopas, dels ock snabbare uppflyttning inom befordringsgången än som följer av bestämmelserna. Även beträffande högskoletekniker, som redan är anställda i befordringsgången, har berörts frågan, om myndigheten i undantagsfall bör kunna medgiva förmånligare löneställning, exempelvis för att kvarhålla särskilt kvalificerad tjänsteman vid verket. Vid en bedömning av föreliggande frågor har utredningen emellertid med hänsyn till konsekvenserna på andra områden ansett sig böra förorda endast, att vederbörande myndighet erhåller bemyndigande att avgöra frågor om tillgodoräkning av icke-statlig anställning. Därvid förutsättes, att dylik anställning prövats vara av betydelse för verket. En sådan dispensrätt förutsättes omfatta de myndigheter, som rekryterar högskoletekniker, och bör lämpligen regleras genom en undantagsbestämmelse från kungörelsen den 6 juni 1952, nr 490, i vad den avser tillämpningen av 7 § befordringskungörelsen. Beslut i dylika ärenden föreslås skola anmälas till civildepartementet. Därest sådan myndighet härutöver finner anledning i andra särskilda fall ifrågasätta tillämpning av högre begynnelselön eller förmånligare befordringsgång än som följer av bestämmelserna i befordringskungörelsen, bör frågan underställas Kungl. Maj:t.

Remissyttrandena. Verksmyndigheterna och personalorganisationerna är enligt remissyttrandena i stort sett ense om att de nuvarande bestämmelserna om reglerad befordringsgång är till stort men vid nyanställning av civilingenjörer och att de också förhindrar möjligheterna att behålla redan anställda yngre civilingenjörer. Flera myndigheter har framhållit, att det varit helt omöjligt att anställa någon ingenjör i befordringsgången.

Statskontoret framhåller, att myndigheterna icke bör äga rätt att tillgodoräkna anställning före examens avläggande.

Utredningens förslag tillstyrkes i huvudsak av *flygförvaltningen, arbetsmarknadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, matematikmaskinnämnden, patent- och registreringsverket* samt *försvarets fabriksstyrelse*, varjämte *Svenska arbetsgivareföreningen* icke har velat motsätta sig förslaget.

I övrigt har i yttrandena yrkats på än längre gående befogenheter för myndigheterna. Vidare har förslag framförts om befordringsgångens slopande eller om förbättringar i densamma.

Förmånligare löneklassplacering

Gällande bestämmelser. Jämlikt 24 § Saar äger Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, vederbörande myndighet, om och i den mån så provas skäligt, meddela beslut eller utfärda bestämmelser, varigenom i visst fall eller viss grupp av fall förmånligare placering eller uppflyttning i löneklass (lönerum) inom lönegraden må erhållas än som följer av huvudbestämmelserna.

Enligt 25 § 1 mom. Saar äger Kungl. Maj:t för bibehållande vid tjänsten av den, som innehar tjänst i lönegrad omfattande flera löneklasser, där tjänstemannen är särskilt kvalificerad för tjänsten och det anses påkallat av statens intresse, medgiva att tjänstemannen må åtnjuta lön enligt i löneplanen upptagen högre löneklass, dock högst enligt den löneklass, vars nummer med två enheter överstiger numret för högsta löneklassen inom lönegraden. Sådant medgivande innebär icke ändring i tjänstemannens löneklassplacering.

Civilingenjörsutredningen. En generösare tillämpning av bestämmelserna i 24 § och 25 § 1 mom. Saar skulle enligt utredningens mening ge myndigheterna möjligheter att efter individuell prövning och med hänsyn till den betydelse vederbörande har eller beräknas få för verket i fråga kunna erbjuda tjänstemannen bättre löneförmåner än eljest. En sådan tillämpning av nyssnämnda författningsrum borde gälla tjänster på löneplan 1 fr. o. m. lönegrad 25 och uppåt. Vidare har utredningen funnit det lämpligt, att tillämpningsrätten i här avsedda frågor delegeras till vissa myndigheter, under det att sådana frågor i övrigt underställes Kungl. Maj:t, som därvid förutsättes komma att vara generösare i tillämpningen än som nu är fallet. Sådant myndighet, som erhållit beslutanderätten i dessa frågor, föreslås skola

göra anmälan till civildepartementet om sina beslut. Tillämpningsrätten borde lämpligen kunna delegeras, i första hand till verk med teknisk inriktning, som i sin verksamhet har ett relativt stort antal högskoletekniker. Med denna utgångspunkt har utredningen funnit följande myndigheter bära ifrågakomma, nämligen telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, försvarets fabriksstyrelse, fortifikationsförvaltningen, armétygförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, försvarets forskningsanstalt, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen och flygtekniska försöksanstalten.

Remissyttrandena. Statskontoret avstyrker förslaget i denna del och anför till stöd härför följande:

Statskontoret är av den uppfattningen, att myndigheterna inför trycket av rådande personalsvårigheter komma att i avsevärd utsträckning utnyttja de möjligheter till friare löneavvägning, som härigenom skulle öppnas. Någon individuell prövning av lönesättningen lär knappast kunna förväntas. Även om denna delegationsrätt — såsom utredningen förordat — begränsas till vissa myndigheter, håller statskontoret före, att ett genomförande av utredningens förslag i denna del kommer att leda till en allmän lyftning av lönenivån för högskoleteknikerna vid dessa myndigheter, vilket förhållande med all sannolikhet kommer att få återverkningar på andra håll inom förvaltningen. Utredningen har visserligen ansett, att myndighet, som erhållit beslutanderätten till sig delegerad, skulle anmäla besluten till civildepartementet. Enligt ämbetsverkets förmenande kan dock härigenom någon effektiv kontroll knappast utövas beträffande myndigheternas sätt att utnyttja rätten att på egen hand besluta om tillämpningen av sagda bestämmelser. I anslutning till vad som sålunda anförts är statskontoret icke berett tillstyrka utredningens förevarande förslag utan vill förorda, att Kungl. Maj:t alltjämt förbehåller sig beslutanderätten i dessa frågor. Att härvid en generösare tillämpning av bestämmelserna kan ifrågakomma, synes icke möta samma betänkligheter.

I övriga remissyttrandena tillstyrkes i huvudsak utredningens förslag. Någon större förhoppning, att förslaget i detta hänseende skall medföra någon avsevärd förbättring i den nuvarande bristsituationen, uttalas dock ej.

SACO, SR och TCO anser, att det högsta utrymmet för löneökning, som förslaget innebär, bör vidgas. SACO föreslår därvid en utökning till fyra löneklasser över vederbörande lönegrads högsta löneklass. Svenska arbetsgivareföreningen anser, att delegationsrätten bör begränsas till att avse civilingenjörer avlönade enligt lägst lönegrad 27.

Mot utredningens förslag om vilka myndigheter, som bör erhålla beslutanderätt i dessa frågor, anmäles i vissa yttrandena avvikande mening av innebörd att kretsen av myndigheter bör vidgas.

Kontraktсанställning

Gällande bestämmelser. Genom beslut den 30 juni 1952 har Kungl. Maj:t bemyndigat vattenfallsstyrelsen att anställa viss personal genom personliga avtal. Bemyndigandet avser ledande ingenjörspersonal vid byggnadsverksamheten, vartill i detta sammanhang räknas även konstruktionsverksamhet och av verkets byggande uppgifter i övrigt föranledd verksamhet. Kontraktсанställning kan användas vid såväl nyanställning, som då fråga uppkommer att vid verket kvarhålla viss tjänsteman. I sistnämnda fall förutsättes, att tjänstemannen avgår från sin tjänst, vilken därvid skall vakantsättas. Medgivande till sådan vakantsättning skall från fall till fall inhämtas av Kungl. Maj:t. Kontraktsvillkoren ankommer det däremot på styrelsen att bestämma.

Civilingenjörsutredningen. Utredningen har tagit upp frågan om utsträckning till flera myndigheter av den f. n. endast vid vattenfallsverket tillämpade kontraktсанställningsformen. Från vattenfallsverkets sida hade vitsordats betydelsen av att kunna utnyttja denna anställningsform i de fall, då verket haft ett oavvisligt behov av att behålla eller anställa för uppgifterna synnerligen kvalificerade personer. Även från andra myndigheters sida hade framhållits önskvärdheten av att kunna anställa tjänstemän enligt personliga kontrakt.

En mera vidsträckt tillämpning av denna anställningsform kan enligt utredningens mening få konsekvenser på andra områden och rubba lönenivån för teknikerpersonalen. Trots dessa farhågor förordar utredningen, att bemyndigande i begränsad utsträckning lämnas att tillämpa kontraktсанställningsformen, förslagsvis åt samma myndigheter, som skulle erhålla beslutanderätt beträffande frågor enligt 24 § och 25 § 1 mom. Saar. Rätten föreslås gälla tjänster på löneplan 2 och i lönegrad 37 på löneplan 1, då det gäller såväl att nyanställa som att kvarhålla tjänsteman. Enligt utredningens mening bör denna rätt icke utsträckas till övriga tjänstemän på löneplan 1, med hänsyn till den utvidgning av tillämpningen av 24 § och 25 § 1 mom. Saar, som utredningen förordat. Tjänsteman, som erhåller kontraktсанställning, skall avgå från sin tjänst och denna vakantsättas. Medgivande till sådan vakantsättning skall inhämtas hos Kungl. Maj:t, men kontraktsvillkoren fastställas av myndigheterna.

Remissyttrandena. Vattenfallsstyrelsen redogör i sitt utlåtande för erfarenheterna av kontraktсанställningen, som nu tillämpats under fyra år. Styrelsen anser den vara ett surrogat för ett rationellt och riktigt lönesystem, men att den dock varit till mycken nytta för vattenfallsstyrelsen i nuvarande läge. Styrelsen anför vidare bl. a. följande.

Vattenfallsstyrelsen har använt kontraktсанställningsformen för att förhindra redan anställd tjänsteman att lämna verket för att tillträda annan bättre betald anställning. Kontraktсанställningsfrågan har därvid tagits upp till prövning, då vederbörande tjänsteman meddelat sin avsikt att lämna tjänsten. Vidare har vattenfallsstyrelsen själv tagit initiativet till att kon-

traktsanställa särskilt värdefulla tjänstemän, om vars arbetskraft vattenfallsstyrelsen måst försäkra sig för att icke plötsligt riskera dess avgång vid en för verket oläglig tidpunkt. Så har t. ex. teknikerna på vattenfallsstyrelsens atomkraftbyrå bundits medelst kontrakt, för att de icke skall lämna vattenfallsstyrelsens tjänst, då de erhållit utbildning och erfarenhet och blivit begärliga på arbetsmarknaden. Slutligen har kontrakt använts även vid nyanställningar. Vattenfallsstyrelsen har däremot aldrig använt kontraktsanställning endast för att bereda kvalificerad tjänsteman högre lön, alltså i sådana fall, då vederbörande ändock haft för avsikt att kvarstanna i verket, t. ex. av åldersskäl. Till följd av dessa principer har de kontraktsanställda kommit att huvudsakligen omfatta rätt unga tekniker, som befinner sig i sådan ålder, att de är värdefulla på allmänna marknaden. Kontraktsanställningen har dock varit förbunden med vissa olägenheter, beroende på att den i regel begränsats till ledande ingenjörspersonal på byggande och konstruerande avdelningar samt på att vattenfallsstyrelsen har varit förhindrad att själv pensionera de anställda.

Svenska stadsförbundets styrelse avstyrker utredningens förslag och anför bl. a.:

Mot en utökning av kontraktsanställningssystemet vill styrelsen inlägga en bestämd gensaga. En sådan ökning skulle enligt styrelsens uppfattning kunna medföra allvarliga konsekvenser, särskilt mot bakgrunden av att de kontrakterade lönerna i praktiken icke torde kunna hållas hemliga. En avsevärd uppskrivning av löneläget för civilingenjörerna skulle knappast kunna undvikas och följdverkningarna härav skulle vara svåra att begränsa. Också kommunerna skulle försättas i ett mycket bekymmersamt läge.

Utöver stadsförbundet har ingen av remissinstanserna velat motsätta sig, att det vid vattenfallsstyrelsen tillämpade kontraktsanställningssystemet får en mera ubredd tillämpning.

Statskontoret framhåller i denna del i huvudsak följande.

Med hänsyn till konstaterade gynnsamma verkningar av kontraktsanställningen, som jämväl skapat bättre möjligheter att behålla civilingenjörer med författningenslöner i lägre lönelägen, vill statskontoret icke motsätta sig, att denna anställningsform jämväl får tillämpas vid de av utredningen angivna myndigheterna. Mot en vidgad användning av kontraktsanställningsformen kan givetvis invändas, att konsekvenser kunna uppkomma inom andra förvaltningsområden. Även om man icke kan bortse från dessa risker, synas dock återverkningarna icke bliva alltför framträdande, eftersom befattningshavarna vid övergång till anställning mot kontrakt nödgas taga avsked från sina löneplansreglerade tjänster.

Beträffande utredningens förslag om vilka tjänster, som bör ifrågakomma, och vilka myndigheter, som bör erhålla bemyndigande att tillämpa kontraktsanställning, har dock olika synpunkter framkommit.

Fortifikationsförvaltningen, chefen för armén, arbetsmarknadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, matematikmaskinnämnden, patent- och registreringsverket, SR och Svenska arbetsgivareföreningen tillstyrker sålunda utredningens förslag i denna del. SR ifrågasätter dock om det icke skulle — i avbidan på resultatet av översynen av Saar — bli för staten billigare och från rekryterings- och anställningssynpunkt förmånligare, om vederbörande finge

kvarstå i innehavd tjänst och tilldelades ett arvode, vilket icke skulle vara maximerat till vissa löneklasser inom eller över den innehavda tjänstens lönegrad. Arbetsgivareföreningen utgår vid silt tillstyrkande från att syftet med kontraktsanställningen kommer att iakttagas, d. v. s. att nyanställa eller söka kvarhålla högre och särskilt kvalificerade civilingenjörer och således ej i direkt konkurrerande syfte.

Försvarets civilförvaltning, försvarets forskningsanstalt och flygtekniska försöksanstalten föreslår, att möjlighet till kontraktsanställning skall omfatta tjänster fr. o. m. 33 lönegraden på löneplan 1. Civilförvaltningen har i samband härmed föreslagit begränsning till 9 lönegraden på löneplan 2. Civilförvaltningen framhåller vidare, att snabba avgöranden i de allra flesta fall av kontraktsanställning torde vara av nöden och att inhämtande av Kungl. Maj:ts beslut om vakantsättning allenast skulle fördröja ärendets avgörande. I stället borde en generell bestämmelse införas att samtliga befattningar, som blivit lediga genom övergång till kontraktsanställning, skall hållas vakanta.

Statskontoret framhåller att med den ståndpunkt ämbetsverket tagit till frågan om en delegering av beslutanderätten vid tillämpningen av 24 § och 25 § 1 mom. Saar ämbetsverket finner det kunna övervägas att låta kontraktsanställningen avse tjänster i något lägre lönegrader än den 37:e. Under inga förhållanden synes dock kontraktsanställning böra medgivas för tjänster under 31 lönegraden. Beträffande befattningar å löneplan 2 håller ämbetsverket före, att kontrakt endast bör ifrågakomma för tjänster i lägst 9 lönegraden. *Riksräkenskapsverket* har föreslagit samma avgränsning. Någon anledning att därvid inskränka vattenfallsstyrelsens nuvarande befogenheter att tillämpa kontraktsanställningsformen utan sådan särskild begränsning, anser riksräkenskapsverket icke föreligga.

Även *marinförvaltningen, flygförvaltningen, chefen för marinen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, försvarets fabriksstyrelse* och *SACO* har ansett, att kontraktsanställning bör kunna medgivas för tjänster fr. o. m. lönegrad 31 på löneplan 1.

Armétygförvaltningen föreslår, att kontraktsanställningen utsträcker till förslagsvis lägst 29 lönegraden och *byggnadsstyrelsen* en utsträckning till lönegraderna mellan 37 och 29. *TCO* framhåller, att det är nödvändigt, att kontraktsanställning i erforderlig utsträckning får användas även för tjänstemän, som avlönas enligt löneplan 1, om inte *TCO:s* förslag om utvidgning av gränserna för löneökning enligt 25 § 1 mom. Saar bifalles.

Vattenfallsstyrelsen framhåller i denna fråga bl. a.:

Den föreslagna inskränkningen medför, att det viktiga byrådirektörsskiktet på löneplan 1 undantages från kontraktsanställningen, d. v. s. det skikt, varifrån chefstjänsterna rekryteras. Det var svårigheter att rekrytera chefstjänsterna, som var en av huvudorsakerna till att vattenfallsstyrelsen fick möjlighet att kontraktsanställa tjänstemän. Vidare finnes specialister, t. ex. forskare, vars värde är helt personligt och därför knappast kan inplaceras på någon viss tjänst. Kontraktsanställningen kan ingalunda helt ersättas av den föreslagna möjligheten att ge extra löneklasser. Den löneökning, som

kan ges genom några extra löneklasser, torde i många fall väga mycket lätt gentemot goda löneanbud från industrien och kan inte heller förenas med någon förpliktelse från den enskildes sida att kvarstå i tjänst viss tid. Vattenfallsstyrelsen får därför bestämt avstyrka den föreslagna inskränkningen i vattenfallsstyrelsens nuvarande befogenheter.

I vissa yttranden har slutligen framförts önskemål om vidgning av kretsen av myndigheter, som skulle erhålla bemyndigande till kontraktsanställning.

Pensionering i samband med kontraktsanställning

Civilingenjörsutredningen. Frågan om pensioneringsform vid kontraktsanställning har utredningen ägnat särskild uppmärksamhet. Utredningen, som haft kontakt med 1951 års pensionsutredning, har övervägt, huruvida det vid vattenfallsverket tillämpade systemet med SPP-pensionering bör gälla eller om pensionering bör ske enligt statliga normer. Enligt utredningens mening talar övervägande skäl för att pensioneringen ordnas enligt det senare alternativet. Därvid bör pensionsnivån avvägas så, att den är relativt god i förhållande till SPP:s vanligaste pensioneringsplan, dock icke så hög, att den inbjuder till alltför stor övergång till kontraktsanställningsformen. Utredningen har med dessa utgångspunkter kommit fram till att kontraktsanställningen torde anses fördelaktig, även förenad med pensionsrätt enligt en lägre lönegrad än den, vari den kontraktsanställda tidigare varit placerad.

Vid bestämmande av pensionsnivån kan enligt utredningens mening olika alternativ ifrågakomma. Pensionen kan avvägas efter lönegraden närmast under den, som tjänstemannen tillhörde före kontraktsanställningen. Den kan även tänkas fixerad till viss lönegrad. Enligt utredningens mening hör pension utgå enligt en för samtliga kontraktsanställda gemensam högsta lönegrad, förslagsvis lönegrad 33 på löneplan 1. Eftersom pensionen för tjänster i lönegrad 12 och lägre på löneplan 2 understiger pensionen i lönegrad 37, bör emellertid införas en maximeringsregel, som förhindrar att tjänsteman, som före kontraktsanställningen var berättigad till pension enligt lönegrad 12 eller lägre på löneplan 2, kommer i gynnsammare ställning — relativt sett — i pensionshänseende än tjänsteman i 37 lönegraden. Utredningen förordar en sådan begränsning, att tjänsteman, som före kontraktsanställningen var placerad i lönegrad 12 eller lägre på löneplan 2, erhåller pension enligt den lönegrad, som med tre enheter understiger den, som tjänstemannen tidigare tillhörde.

Remissyttrandena. Vattenfallsstyrelsen framhåller i denna fråga mot bakgrunden av sina erfarenheter av kontraktsanställningen bl. a. följande:

De nu hos vattenfallsstyrelsen kontraktsanställda har i regel tecknat pensionsförsäkring hos SPP. Som utredningen framhåller, har det visat sig vid förhandlingar med tjänstemän rörande kontraktsanställning, att de ofta tvekal inför en sådan anställningsform på grund av att de föredraga statens

pensionsförmåner framför SPP:s, enär statens pensioner brukat vara värdebeständigare. Har de i sådana fall valt att kvarstå som löneplansanställda synes deras önskan att lämna verket icke ha varit så stark som de velat göra gällande. Man kan dock utgå från att en anställd föredrager en lägre pension från staten framför en något högre från SPP om löneförmånerna i övrigt är likvärdiga. Goda pensionsförmåner medför också, att lönebeloppen kan hållas lägre. Det har dock aldrig förekommit, att någon velat minska på de pensionsbelopp, han redan varit berättigad till. Skulle så ske, torde tjänstemannen öka sina löneanspråk för att bli i stånd att teckna en tilläggs-pensionsförsäkring. Om utredningen vill göra kontraktsanställningen mindre attraktiv genom att knappa in på pensionsförmånerna, tycks den förbise, att i varje kontraktsfall finns alltid tre alternativ: kvarstannande som tjänsteman, kontraktsanställning samt avgång ur tjänst. Det sista alternativet är ju det som skall elimineras genom kontraktsanställningen. Vattenfallsstyrelsen anser, att den kontraktsanställda åtminstone bör bibehållas vid de pensionsförmåner, som tillkom honom vid kontraktsanställningens början eller som är förenade med den tjänst han upprätthåller. Beträffande kontraktsanställda, som ej uppehåller någon viss tjänst, bör verken ha frihet att bestämma pensionsförmånerna. Utredningen vill ge verken fria händer att bestämma lönerna för de kontraktsanställda, men gör samtidigt en inskränkning beträffande pensionsbeloppen, en tankegång, som förefaller svår att förstå.

Statskontoret, riksräkenskapsverket och telestyrelsen förordar, att pensioneringen för de kontraktsanställda ordnas genom anslutning till SPP. Statskontoret anför härom bl. a.:

Enligt statskontorets mening måste det icke minst med hänsyn till pågående utredning om det statliga pensionsväsendets uppbyggnad m. m. (1951 års pensionsutredning), ur principiell synpunkt möta starka betänkligheter mot att, med bibehållande av den reguljära pensioneringsformen, för en enstaka kategori befattningshavare bryta sambandet mellan lön och anställningsform å ena sidan och pensionsrätt å den andra. Icke heller har ämbetsverket kunnat finna, att utredningen påvisat några större olägenheter med SPP-alternativet. Snarare torde det förhålla sig så, att erfarenheterna från vattenfallsverket visat, att ett utbyte av den statliga pensionsrätten mot SPP-pensioneringen varit en av de faktorer, som bidragit till att antalet kontraktsanställningar kunnat begränsas. Kontraktsanställningen får härigenom också den karaktär av temporär anordning, vartill den syftar. Ett bibehållande av de statliga pensionsförmånerna, ehuru med något sänkt pensionsnivå, torde däremot komma att medföra att kontraktsanställningen blir det normala. Vid nu angivna förhållanden är statskontoret icke berett giva sin anslutning till utredningens förslag till pensionsfrågans ordnande. Även om det måhända i vart fall på kort sikt, kan förefalla som om anslutning till SPP ställer sig oförmånligare ur kostnadssynpunkt för statsverket, vill ämbetsverket sålunda förorda att vid en utsträckning av kontraktsanställningsformen till andra myndigheter än vattenfallsverket pensioneringen tills vidare ordnas genom SPP, ett pensioneringssystem som för övrigt redan förekommer på annat håll inom statsförvaltningen, nämligen bl. a. vid atomkommittén, de statliga forskningsråden och de halvstatliga forskningsinstituterna. En fortsättning och utvidgning av SPP-pensioneringen inom förevarande område förutsätter emellertid en fastare organisation än som hittills tillämpats inom vattenfallsverket. En anslutningsplan bör upprättas med SPP med staten såsom arbetsgivare, detta bl. a. med hänsyn till utformningen av samordningsbestämmelserna i 27 § 1 mom. andra stycket 1947 års allmänna tjänstepen-

sionsreglemente och 16 § 1 mom. andra stycket 1947 års allmänna familjepensionsreglemente. Viss maximering av den pensionsgrundande inkomsten bör härvid kunna ifrågakomma på samma sätt som normalt sker inom det enskilda näringslivet. Vidare torde i detta sammanhang böra klargöras, i vilken utsträckning tillgodoräkning i pensionshänseende bör medgivas av kontraktsanställningstid vid återgång till löneplansanställning — annan än i förordnandetjänst. Skäl tala enligt statskontorets uppfattning för att en dylik tillgodoräkning begränsas till så stor del av tiden, som svarar mot värdet av samtidigt överlättna försäkringsförmåner.

Riksräkenskapsverket anför härutinnan bl. a. följande:

Såvitt riksräkenskapsverket kunnat finna, har det vid vattenfallsverket tillämpade pensioneringssystemet inneburit en för såväl verket som vederbörande tjänsteman tillfredsställande inbördes avvägning av de med kontraktsanställningen förenade avlönings- och pensionsförmånerna. Med hänsyn härtill och då kontraktsanställningen av utredningen avses skola utgöra en allenast temporär lösning, synes enligt riksräkenskapsverkets mening tillräcklig anledning saknas att tillämpa ett annat system än det inom vattenfallsverket prövade, vilket förefaller vara ägnat att underlätta överflyttning av tjänstemän från den privata till den statliga sektorn.

Svenska arbetsgivareföreningen finner utredningens förslag till lösning av pensionsfrågan för de kontraktsanställda föga tillfredsställande i ett hänseende. Genom att man avser att frånga det system med SPP-pension, som f. n. tillämpas vid kontraktsanställning, kommer just de konsekvenser att inträda, som utredningen sökt undvika, nämligen att civilingenjörer i 35-årsåldern kan komma att lämna sin statliga anställning för att i enskild anställning helt kunna intjäna SPP-pension genom 30 års tjänst. Det uppskov med ev. avgång, som för staten står att vinna genom SPP-systemet, går således förlorat genom utredningens förslag. Föreningen får därför föreslå, att pensionsfrågan för kontraktsanställda löses så, att kontraktsanställd vid avgång före uppnådd pensionsålder erhåller rätt till fribrev och att intjänat pensionsbelopp inbetalas till SPP eller annan försäkringsinrättning, därest vederbörande så önskar. I de fall vederbörande åter kvarstår i statlig tjänst till uppnådd pensionsålder, kommer således den av utredningen föreslagna pensionsordningen att tillämpas.

I övriga yttranden har ej framställts någon erinran mot principerna i utredningens förslag. Från flera håll har dock framhållits, att pensionsnivån ej bör sänkas vid kontraktsanställning.

Anslagsfrågor

Civilingenjörsutredningen. För de myndigheter, vilka ifrågasatts kunna få rätt såväl att tillämpa berörda uppnykning i fråga om 24 och 25 §§ Saar som att anställa personal genom personliga kontrakt och vilkas utgifter bestrides av anslag å driftbudgeten, bör — om de ifrågasatta åtgärderna genomföres — särskilda medel uppföras å särskild delpost alternativt in-

räknas i befintlig delpost för avlöningar till icke-ordinarie personal för täckande av de merutgifter, som kan föranledas av förslaget.

Remissyttrandena. Försvarets civilförvaltning förutsätter, att kostnaderna skall bokföras under resp. verks avlöningsanslag, anslagsposten till avlöning av övrig icke-ordinarie personal, och att vid anvisande av de olika avlöningsanslagen föreskrifter skall givas i vilken utsträckning kontraktsanställningsform må användas. *Statskontoret* föreslår, att en särskild delpost för att täcka uppkomna merutgifter för löner upptages å myndigheternas avlöningsstat, vilken post torde böra redovisas med förslagsvis angivet belopp. *Riksräkenskapsverket* slutligen framhåller, att i anslutning till utredningens först angivna alternativ en särskild förslagsvis beräknad post bör uppföras för avlöning av kontraktsanställd personal. För merkostnaderna vid tillämpning av 24 och 25 §§ Saar i fråga om icke-ordinarie personal bör medel däremot beräknas under icke-ordinarieposten. Föreskrift bör vidare meddelas att besparing, som vid kontraktsanställning uppkommer å icke-ordinarieposten, icke må av vederbörande myndighet utnyttjas.

Departementschefen

Såsom jag inledningsvis framhållit råder f. n. inom landet stor brist på högskoleutbildad teknikerpersonal. Några exakta uppgifter om det aktuella underskottet föreligger visserligen inte, men den totala bristen torde kunna uppskattas till minst 1 000 civilingenjörer. Bristsituationen har under de senare åren lett till en alltmer kännbar konkurrens om denna teknikerpersonal, med följd att löneläget på arbetsmarknaden uppskrivats.

Från skilda statliga verk och institutioner har anmälts, att på grund av angivna förhållanden stora svårigheter uppkommit genom dels ökad avgång av kvalificerade tekniker, dels alltmer tilltagande rekryteringssvårigheter inom detta område. I anslutning härtill har framhållits angelägenheten av att möjligheter skapas till en smidigare anpassning av de statliga teknikerlönerna till löneläget på den enskilda arbetsmarknaden än som kan ske inom ramen för gällande statliga lönesystem. Nödvändigheten av ökade möjligheter till en personlig lönesättning för kvalificerade specialister har ävenledes understrukits.

Här angivna förhållanden utgör bakgrunden till att en särskild utredning — civilingenjörsutredningen — tillkallades med uppdrag närmast att klargöra, enligt vilka principer ett friare lönesystem för högskoleutbildad teknikerpersonal lämpligen borde konstrueras och att framlägga de alternativa lösningar, som därvid kunde komma i fråga.

Innan jag redovisar mitt ställningstagande till resultatet av civilingenjörsutredningens arbete, torde jag böra något ingå på frågan om de åtgärder i övrigt, som vidtagits eller bör vidtagas för att komma till rätta med bristen på tekniker med högskoleutbildning. Jag syftar härvid främst på frågorna om vidgade utbildningsmöjligheter och om ett mera ändamålsenligt utnyttjande av denna personal. Huruvida en lättnad i bristsituationen skulle

kunna åstadkommas genom ökat anlitande av utländska tekniker med motsvarande utbildning är ett spörsmål, som jag inte anser mig nu böra taga under övervägande.

Vad först angår utbildningen av civilingenjörer och andra högskoleutbildade tekniker är det givetvis, såsom framhållits i flera yttranden över civilingenjörsutredningens betänkande, synnerligen angeläget, att utbildningsmöjligheterna förbättras. Särskilda åtgärder i detta syfte har också vidtagits. Jag får sålunda erinra, att en väsentlig ökning av intagningen vid de tekniska högskolorna skett under de senaste åren och att förslag om en ytterligare ökning av antalet utbildningsplatser underställts årets riksdag (prop. 1957:99). Behovet av vidare åtgärder i detta hänseende övervägs inom universitetsutredningen.

Bristen på högskoletekniker inom statsförvaltningen torde emellertid först på längre sikt kunna avhjälpas eller minskas genom ökad intagning vid högskolorna. Andra åtgärder måste därför, såsom ock framhållits i vissa remissyttranden, vidtagas för att inom det statliga verksamhetsområdet säkra tillgången på oundgängligen erforderlig högskoleutbildad teknikerpersonal. Härvidlag ifrågakommer främst en strängare hushållning med dylik personal inom det statliga området. Jag får i detta sammanhang erinra om att enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1952 tillkallats särskilda utredningsmän (kompetensutredningen) med uppdrag att verkställa utredning rörande gällande kompetensfordringar för statstjänstemän m. fl. och därmed sammanhängande frågor. I den rådande situationen har jag anmodat utredningsmännen att med förtur till behandling upptaga frågan om ett effektivare utnyttjande av den högskoleutbildade teknikerpersonalen. I åtskilliga fall torde nämligen ett mera rationellt utnyttjande av personal med teknisk utbildning kunna åstadkommas genom en översyn av nu tillämpade krav på formell kompetens. Det är givetvis angeläget, att utredningen av detta spörsmål bedrivs med största skyndsamhet. Detta gäller också de av utredningsmännen igångsatta undersökningarna för att utröna möjligheterna att genom en vidareutbildning av läroverks- och institutingenjörer avlasta högskoleteknikerna mindre kvalificerade arbetsuppgifter.

Enligt vad jag inhämtat från kompetensutredningen, kan vissa förslag i angivna hänseenden väntas under vårens lopp. Jag vill emellertid i detta sammanhang med skärpa betona, att det oavsett kompetensutredningens uppdrag åligger myndigheterna att själva medverka till att alla åtgärder vidtages, som kan vara ägnade att mildra olägenheterna av teknikerbristen. Det bör därför ankomma på de myndigheter, som tar i anspråk högskoleutbildade tekniker, att vid uppkommande vakanser, vid omorganisationer eller vid ändring av myndighetens arbetsuppgifter i varje särskilt fall noggrant överväga, om det för viss uppgift verkligen är erforderligt med högskoleutbildad tekniker, eller om det — ev. efter omfördelning av göromålen — kan vara tillräckligt med befattningshavare med annan utbildning.

Svenska stadsförbundet har granskat förevarande spörsmål från en vidare aspekt och ifrågasatt, om inte staten borde undersöka möjligheterna

till samarbete mellan den offentliga arbetsgivarsektorn och den enskilda i syfte att åstadkomma ömsesidig anpassning beträffande fördelningen av den högskoleutbildade tekniska arbetskraften. Åsyftas härmed att staten skulle söka åstadkomma en överenskommelse om något slags kvotering av exempelvis nyutexaminerade civilingenjörer, vill jag ej medverka därtill. Är avsikten åter, att diskussioner skulle komma till stånd rörande vilka arbetsuppgifter inom olika områden av arbetsmarknaden, som i nuvarande brist-situation bör ankomma på civilingenjörspersonal, eller med andra ord för vilka göromål vi har råd att i nuvarande läge anlita sådana ingenjörer, bör det för staten vara angeläget att inte undandra sig medverkan.

Jag övergår härefter till att redovisa mitt ståndpunktstagande till vad civilingenjörsutredningen anfört och föreslagit.

Civilingenjörsutredningens undersökningar visar, att den 1 oktober 1955 inom det statliga området förelåg en brist på minst 500 högskoleutbildade tekniker. Detta motsvarade ca 18 procent av hela antalet för civilingenjörer avsedda tjänster. Enligt utredningens undersökningar torde vidare bristen inom det statliga området vara mera markerad än inom den privata sektorn av arbetsmarknaden.

Utredningen framhåller, att de nuvarande rekryteringssvårigheterna inom statsförvaltningen i fråga om högskoleutbildad teknikerpersonal främst bottnar i de otillräckliga utbildningsmöjligheterna och att de endast delvis sammanhänger med löneförhållandena. Utredningen framhåller vidare att — så länge utbildningskapaciteten icke väsentligt förbättras — generella åtgärder, som i lönehänseende vidtages för att öka statens konkurrenskraft om personalen i fråga, sannolikt endast kommer att leda till att lönehöjningar genomföres även inom det enskilda näringslivet. Härigenom skulle befintliga löneskillnader komma att bibehållas. Med hänsyn härtill har utredningen ansett, att löner reglerande åtgärder av generell natur — i form av allmän lönegradsuppflyttning, särskilt högstlönegradssystem e. d. — ej kan lösa personalsvårigheterna. Därest särskilda åtgärder skall vidtagas i syfte att motverka statsförvaltningens svårigheter att i nuvarande läge rekrytera eller behålla högskoleutbildad teknikerpersonal, förordar utredningen i stället sådana åtgärder, som inom vissa gränser och utan ändring av gällande lönesystem ger myndigheterna möjligheter till individuell och friare lönesättning. Utredningens förslag härutinnan avser att nuvarande tillämpning av bestämmelserna om reglerad befordringsgång och löneklassplacering uppmjukas och att kontraktsanställning i viss ökad utsträckning skall få tillämpas.

Vad utredningen anfört rörande verkan av en generell lönelöftning i en eller annan form för den högskoleutbildade teknikerpersonalen i statsförvaltningen har mött gensagor i flera remissyttranden. Det har nämligen gjorts gällande, att de privata företagen inte skulle ha ekonomiska möjligheter att genomgående höja de redan förut relativt goda löneförmånerna för denna personalkategori. Arbetsmarknadsstyrelsen ifrågasätter t. o. m. om inte generella lönelöftningar från statens sida skulle kunna leda till att

de enskilda företagen tvingades göra en omprövning av kompetensfrågorna. Härigenom skulle viss teknikerpersonal kunna frigöras och komma det allmänna till godo.

För egen del ansluter jag mig till civilingenjörsutredningens uppfattning. Så länge tillgången på civilingenjörer inte ökar i samma takt som efterfrågan eller snabbare, kan jag nämligen inte finna annat, än att löneavvägningen huvudsakligen tjänar som instrument för en fördelning mellan arbetsmarknadens olika sektorer av den tillgängliga personalen. Att en generell löneökning för statens högskoleutbildade tekniker skulle i nämnvärd grad medföra en lättnad i bristsituationen, synes svårt att förstå. I vart fall kan väl ett klart besked på denna punkt inte erhållas utan praktiska försök av sådan art och omfattning, att ett genomförande av dessa försök i och för sig skulle kunna leda till allvarliga störningar inom det nu aktuella avsnittet av arbetsmarknaden.

Vad så angår huvudfrågan, nämligen om och i vilken utsträckning ett system med friare lönesättning för den högskoleutbildade teknikerpersonalen inom statsförvaltningen bör tillämpas, har statskontoret sagt sig hysa starka betänkligheter. Ämbetsverket finner det över huvud tveksamt, om på grundval av utredningens betänkande ändrade lönevillkor bör komma till stånd för civilingenjörer i statlig tjänst. Viss tveksamhet om ett genomförande av de av utredningen ifrågasatta åtgärderna har, om än inte lika markerat, kommit till uttryck hos ytterligare ett par remissmyndigheter. De myndigheter åter, som tar i anspråk högskoleutbildad teknikerpersonal, har genomgående betonat svårigheterna att med nuvarande lönesättning förvärva och kvarhålla dugande högskoleutbildade tekniker. Situationen anses brydssam och ägnad att inge allvarliga farhågor för framtiden. Det görs gällande, att vad civilingenjörsutredningen föreslagit närmast bör betraktas som ett minimum eller såsom ett provisorium i syfte att i någon mån bidra till att förbättra det nuvarande rekryteringsläget.

Jag finner det uppenbart, att vidtagande av särskilda åtgärder, genom vilka högskoleteknikerna i lönehänseende sättes i en gynnsammare ställning än andra tjänstemannagrupper inom statsförvaltningen, kan komma att leda till krav på förbättringar för andra personalkategorier. I sina yttranden över civilingenjörsutredningens betänkande har f. ö. matematikmaskinnämnden, flygtekniska försöksanstalten och vattenfallsstyrelsen påpekat, att behov av jämkning av gällande lönebestämmelser på sina håll redan föreligger för akademiker med betyg i matematik, fysik och kemi eller angränsande ämnen. Man måste vidare räkna med att den förmånligare löneställning, som i ett individuellt fall medges en tekniker, kan ge upphov till krav på motsvarande förmån från andra befattningshavare inom vederbörande verk. Betänkligheter kan sålunda från dessa utgångspunkter anföras mot en uppmykning av det statliga lönesystemet för den högskoleutbildade teknikerpersonalen. Jag får vidare erinra, att den av riksdagen nyligen beslutade löneplansrevisionen för statstjänstemännen innebär en icke oväsentlig genomsnittlig förbättring av de statliga tjänstemännens löner, ej minst i de

löneskikt, som omfattar den högskoleutbildade teknikerpersonalen. Behovet av uppmjukande åtgärder borde till följd härav ha minskat, sedan civilingenjörsutredningen avgav sitt betänkande.

Å andra sidan torde det stå klart, att stundom mycket stora svårigheter föreligger för verksmyndigheterna att i nuläget täcka det oundgängliga behovet av högskoletekniker. Detta synes särskilt vara förhållandet på sådana områden inom statsförvaltningen, där en insats av forskningskaraktär eller högt kvalificerat tekniskt utvecklingsarbete krävs. Det bör visserligen inte vara uteslutet, att en viss förbättring av teknikerläget i allmänhet kan följa med löneplansrevisionen. Ytterligare åtgärder torde emellertid vara erforderliga, åtminstone inom nyss angivna områden, där till följd av den hastiga tekniska utvecklingen inom landet konkurrensen om teknikerna synes vara särskilt hård. Mot bakgrunden härav anser jag det, trots de anförda betänkligheterna, nödvändigt, att vissa begränsade åtgärder nu vidtages för att förbättra statsförvaltningens möjligheter att konkurrera om högskoleteknikerna.

I fråga om den reglerade befördringsgången innebär utredningsförslaget, att vederbörande myndigheter skall äga att, utan hörande av statens befördringsnämnd, avgöra frågor om tillgodoräkning av icke-statlig anställning av betydelse för verket. Beslut i dylikt ärende föreslås skola anmälas till civildepartementet. Därest myndighet finner anledning i andra fall ifrågasätta tillämpning av högre begynnelselön eller förmånligare befördringsgång, än som följer av bestämmelserna i befördringskungörelsen, avses Kungl. Maj:ts medgivande skola inhämtas.

I remissyttrandena har från flertalet myndigheter och personalorganisationer yrkats på än längre gående befogenheter för myndigheterna. Vidare har förslag framförts om befördringsgångens slopande eller om förbättringar i densamma.

Jag finner det i rekryteringsfrämjande syfte lämpligt, att vederbörande myndigheter erhåller befogenhet att medgiva högskoletekniker rätt att i den reglerade befördringsgången tillgodoräkna tidigare anställningstid hos icke-statlig arbetsgivare, i den mån anställningen anses vara av betydelse för verket och i den mån den avser tid efter examens avläggande. Någon anmälningssskyldighet beträffande sådana beslut torde icke böra föreskrivas. I övrigt är jag ej beredd tillstyrka någon ändring i förhållande till vad som f. n. gäller, i fråga om vare sig befördringsgångens uppbyggnad eller ärendenas handläggning. Frågor om förbättrad placering i befördringsgången, på grund av högre examen e. d., bör därför alltjämt prövas av befördringsnämnden.

I fråga om löneklassplacering föreslår utredningen viss generösare tillämpning än f. n. av bestämmelserna i 24 § och 25 § 1 mom. Saar samt delegering till vissa myndigheter av beslutanderätten i dylika frågor om förmånligare löneklassplacering. Förslaget har tillstyrkts i flertalet yttranden. Statskontoret pekar emellertid på riskerna för att vid myndighet, som erhåller rätt att fatta beslut om förmånligare löneklassplacering än den författingsenliga, utvecklingen kan leda till en allmän lyftning av lönenivån för

högskoleteknikerna. Enligt ämbetsverkets mening bör Kungl. Maj:t alltjämt förbehålla sig beslutanderätten. Att härvid en generösare tillämpning av bestämmelserna kan ifrågakomma möter enligt statskontorets mening icke samma betänkligheter.

Jag delar statskontorets uppfattning på denna punkt och är i vart fall inte f. n. beredd att tillstyrka en delegering av beslutanderätten i fråga om löneklassplacering för högskoletekniker.

Utredningen har slutligen tagit upp frågan om en utsträckning till flera myndigheter av den f. n. endast vid vattenfallsverket tillämpade kontraktsanställningsformen. Utredningen förordar, att bemyndigande att tillämpa denna anställningsform lämnas vissa verk med teknisk inriktning, som i sin verksamhet har ett relativt stort antal högskoletekniker. Med denna utgångspunkt anser utredningen följande myndigheter böra komma i fråga, nämligen telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, försvarets fabriksstyrelse, fortifikationsförvaltningen, armétygförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, försvarets forskningsanstalt, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen och flygtekniska försöksanstalten. Rätten att utnyttja kontraktsanställningen föreslås begränsad till tjänster på nuvarande löneplan 2 och i lönegrad 37 på löneplan 1 i fråga om såväl nyanställning som kvarhållande av tjänsteman vid verket. Begränsningen till 37 lönegraden på löneplan 1 är betingad av de särskilda anordningar beträffande löneklassplacering utredningen förordat. Tjänsteman, som erhåller kontraktsanställning, skall enligt förslaget avgå från sin tjänst och denna vakantsättas. Medgivande till sådan vakantsättning skall inhämtas hos Kungl. Maj:t, men kontraktsvillkoren skall fastställas av myndigheten.

Svenska stadsförbundet har inlagt en bestämd gensaga mot utredningens förslag i denna del. Förbundet framhåller, att en ökning av kontraktsanställningen skulle kunna medföra allvarliga konsekvenser, särskilt mot bakgrunden av att de kontrakterade lönerna i praktiken icke torde kunna hållas hemliga, med en ytterligare uppskrivning av löneläget som följd. I övrigt har remissmyndigheterna genomgående godtagit förslaget om en vidgad tillämpning av kontraktsanställningsformen. Vad angår de tjänster, på vilka sådan anställning skulle kunna komma i fråga, har däremot olika uppfattningar kommit till uttryck i yttrandena. Förslag har sålunda, å ena sidan, väckts om att kontraktsanställningen skall kunna tillämpas från 29, 31 eller 33 lönegraden på löneplan 1. Å andra sidan har beträffande löneplan 2 från vissa håll ifrågasatts en nedre begränsning vid 9 lönegraden. I yttrandena framhålles vidare allmänt, att den inom statsförvaltningen rådande bristen på högskoletekniker till väsentlig del är en följd av att befattningshavarna ej anser sig ha tillräckliga befordringsutsikter. Det görs sålunda gällande, att de högre tjänsterna är för få och för lågt placerade. I ett par yttranden har också framhållits betydelsen av att bland åtgärderna för hävande av bristen på kvalificerade tekniker får ingå en översyn av lönegradsplaceringen för de för högskoletekniker avsedda tjänsterna.

Såsom jag förut framhållit, anser jag att generellt verkande åtgärder för

förbättring av högskoleteknikernas löneställning ej bör vidtagas. En allmän höjning av lönegradsplaceringen kan därför inte komma i fråga. Det torde vidare stå klart, att mera väsentliga avsteg — av rekryteringsskäl — från de inom statsförvaltningen allmänt tillämpade normerna för lönegradsplacering av tjänster med hänsyn till ansvarsställning samt göromålets art och kvalitativa beskaffenhet inte kan göras utan att krav på motsvarande förbättring reses från tjänstemän eller tjänstemannagrupper med likvärdiga arbetsuppgifter men med annan utbildning. Vid sådant förhållande finner jag den såsom nödvändig bedömda förbättringen av högskoleteknikernas befordringsförhållanden lämpligen böra komma till stånd genom en vidgad användning av kontraktsanställningsformen. Jag är emellertid ej beredd att i full utsträckning tillstyrka civilingenjörsutredningens förslag. Innan närmare erfarenheter vunnits om hur en friare lönesättning för högskoleteknikerna verkar i praktiken, torde viss försiktighet böra iakttagas. Jag anser, att såsom en försöksanordning följande bör gälla i fråga om kontraktsanställning av här avsedd personal.

Kontraktsanställning skall kunna tillämpas för högskoleutbildad teknikerpersonal med undantag av lantmätare samt innehavare av militär eller civilmilitär beställning. Beträffande sistnämnda personalkategori, som avsågs skola omfattas av de av civilingenjörsutredningen föreslagna åtgärderna, må här inskjutas, att det visat sig nödvändigt med vissa kompletterande undersökningar, huruvida kontraktsanställning kan ifrågakomma. Kontraktsanställningen begränsas till personal med forskningsuppgifter eller därmed närbesläktat högt kvalificerat utvecklingsarbete. Kontraktsanställning skall kunna tillämpas för såväl nyanställning som bibehållande vid tjänsten av befattningshavare med nyss angivna arbetsuppgifter. Kontraktsanställningen begränsas till tjänster i 26 lönegraden på den nya löneplanen A (motsvarande närmast lönegraderna 33 och 34 på nuvarande löneplan 1) samt tjänster på nya löneplanen B (motsvarande lönegrad 37 på nuvarande löneplan 1 och lönegraderna 13 och uppåt på nuvarande löneplan 2). Före kontraktsanställning skall i varje särskilt fall — såväl vid nyanställning som vid bibehållande i tjänst av redan anställd — erfordras Kungl. Maj:ts bemyndigande till vakantsättning av viss för högskoletekniker avsedd tjänst inom nyss angivet lönegradsområde. Utan dylik vakantsättning får kontraktsanställning icke förekomma. Befattningshavare, som erhåller kontraktsanställning, skall i förekommande fall avgå från sin tjänst. Kontraktsvillkoren bestämmas — inom ramen för tillgängliga medel — av myndigheten. Vad nu sagts bör gälla även för vattenfallsverket, dock att här någon inskränkning t. v. icke bör ske i fråga om den verksamhet, för vilken kontraktsanställning enligt prop. 1952: 219 nu må komma till användning.

Jag vill i detta sammanhang framhålla såsom självklart, att kontraktsanställningsformen inte får utnyttjas såsom ett medel för konkurrens olika statliga myndigheter emellan om den högskoleutbildade teknikerpersonalen.

Beslut om vakantsättning av tjänster för möjliggörande av kontraktsanställning bör meddelas på vederbörande departements föredragning. För att

säkerställa en enhetlig prövning av hithörande ärenden vill jag emellertid föreslå, att beredningen av ärendena anförtros en särskild delegation inom Kungl. Maj:ts kansli, bestående av företrädare för närmast berörda fackdepartement samt för finans- och civildepartementen. Härutöver bör teknisk sakkunskap vara företrädd inom delegationen. Delegationen bör äga att från berörda myndigheter erhålla de upplysningar, som erfordras för bedömning av på delegationen ankommande frågor. Jag förutsätter att arbetet inom delegationen skall kunna bedrivas under sådana former, att någon fördröjning av ärendenas handläggning ej skall behöva uppkomma. Ev. kostnader för delegationen torde enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande få bestridas från det under tolfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Kostnader för vissa förhandlingar m. m.

Vad pensionsfrågan angår har utredningen, som i denna del haft kontakt med 1951 års pensionsutredning, övervägt huruvida det vid vattenfallsverket tillämpade systemet med SPP-pensionering bör gälla eller om pensionsrätt bör medgivas enligt statliga grunder. Utredningen har härvid funnit övervägande skäl tala för det senare alternativet. Vad pensionsnivån angår har utredningen förordat, att en för samtliga kontraktsanställda gemensam högsta lönegrad, förslagsvis 33 lönegraden på löneplan 1, kommer till användning, dock att tjänsteman, som före kontraktsanställningen var placerad i lönegrad 12 eller lägre på nu gällande löneplan 2, skall erhålla pension enligt den lönegrad, som med tre enheter understiger den, som tjänstemannen tidigare tillhörde.

I flertalet remissyttranden har förordats, att kontraktsanställningen skall vara förenad med rätt till statlig pension. Statskontoret, riksräkenskapsverket och telestyrelsen har dock funnit, att pensioneringen för de kontraktsanställda bör ordnas genom anslutning till SPP. Vad angår pensionsnivån vid statlig pensionering har från flera håll påpekats, att för redan pensionsberättigade tjänstemän, som övergår till kontraktsanställning, en sänkning av pensionsförmånerna ej bör ske.

Ett bedömning av pensionsfrågan är i nuvarande läge mycket vanskligt, såsom även framgår av de skilda remissyttrandena. Innan pågående behandling av principerna för den statliga pensioneringen slutförts, bör enligt min uppfattning en lösning i enlighet med utredningens förslag inte väljas. Ej heller anser jag lämpligt att i ett sådant skede föreskriva en viss icke-stallig pensionering. I avvaktan på ett mera definitivt ordnande av pensionsväsendet och närmare erfarenheter av anordningen med kontraktsanställning torde därför statsverket inte böra binda frågan om lämpligaste pensioneringsform. Ev. pensionering torde alltså få ordnas genom den kontraktsanställdes egen försorg.

Vad angår kostnaderna för kontraktsanställd personal, bör dessa bestridas vid de affärsdrivande verken av driftmedel och inom statsförvaltningen i övrigt från det anslag, från vilket lönen skulle ha utgått, därest befattningshavaren innehåft motsvarande vakantsatta tjänst. Särskilda medel för möjliggörande av kontraktsanställning bör med hänsyn till verksamhetens för-

sökskaraktär ej äskas för nästkommande budgetår. Det förutsättes alltså att av ev. kontraktsanställning föranledda merutgifter rymmes inom vederbörliga anslag. Vad angår avlöningsanslagen, bör kostnaderna för kontraktslön belasta icke-ordinarieposten. Denna förutsättes därvid i förekommande fall få överskridas med ett belopp, som, i det fall den vakantsatta tjänsten är ordinarie, motsvarar grundlön och rörligt tillägg för denna, och, i det fall den vakantsatta tjänsten är icke-ordinarie, motsvarar rörligt tillägg för densamma.

Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som kan erfordras för genomförande, i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag nu anfört, av en friare lönesättning för högskoleutbildad teknikerpersonal.

Under återopande av vad i det föregående anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de framlagda grunderna för en friare lönesättning för högskoleutbildad teknikerpersonal,

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som må finnas erforderliga för ett genomförande härav.

Med bifall till vad föredraganden sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Karl-Axel Lindholm

Bilaga

Förslag till lönegradsändringar

Anm. I förekommande tabellariska sammanställningar upptages i kolumnen för nuvarande lönegrad dels tjänstens lönegradsbeteckning å nu gällande löneplan, dels tjänstens lönegradsbeteckning å ny, fr. o. m. den 1 juli 1957 gällande löneplan. I kolumnen för föreslagen lönegrad angives endast tjänstens lönegradsbeteckning å den nya löneplanen.

För flera huvudtitlar gemensamma förslag

1. Tjänst såsom *docent* eller *forskardocent* i nuvarande lönegrad 30 (A 23) uppflyttas till lönegrad A 24 (VIII, IX och X ht).
2. Tjänst såsom *lärare i gymnastik* (gymnastik och idrott, gymnastik med lek och idrott) i nuvarande lönegrad 23 (A 17) uppflyttas till lönegrad A 18 (IV och VIII ht).
3. *Folkskollärartjänst* i nuvarande lönegrad 21 (A 15) uppflyttas till lönegrad A 16 (V och VIII ht).
4. Tjänst såsom *värmeskötare* i nuvarande lönegrad 11 (A 7) uppflyttas till lönegrad A 8 (IV och VIII ht samt SA).
5. I fråga om viss *sjuusköterskepersonal* skall följande bestämmelser tillämpas (IV, X och XI ht):
  - a) I stället för vad som angives i prop. 1955: 209, bilaga 1, punkt 1, sista stycket skall följande gälla:
På specialavdelning med minst 3 sjuusköterske- (översköterske-) tjänster skall en av dessa tjänster vara överskötersketjänst i 15 lönegraden (A 10), dock icke på avdelning där överskötersketjänst i 16 lönegraden (A 11) finnes. Övriga tjänster på specialavdelning skall vara överskötersketjänster i 14 lönegraden (A 9). Med specialavdelning förstås operationsavdelning, röntgenavdelning, laboratorium och poliklinik (mottagningsavdelning).
  - b) Den övertidsersättning å 240 kronor för år, som enligt gällande bestämmelser tillkommer vissa sjuusköterskor i 12 lönegraden (A 8), skall icke utgå under de två första tjänstgöringsåren efter examen från sjuusköterskeskola. Utan hinder härav må likväl den som enligt hittillsvarande bestämmelser ägt uppbära sådan ersättning övergångsvis bibehålla densamma, så länge hon uppbär lön enligt lönegrad A 8.
  - c) Skolsköterska i lönegrad 14 (A 9) äger åtnjuta ferier. Arvode till deltidanställd skolsköterska skall anses inbegripa den ersättning för semester, som eljest må tillkomma henne.
6. I fråga om viss *övrig sjukvårdspersonal* samt *ekonomipersonal* skall följande bestämmelser gälla (II ht m. fl.):
  - a) Barnsköterska i lönegrad A 4 skall under de tre första anställningsåren vara placerad i lönegrad A 3.
  - b) Biträden, som anställas i lönegrad A 2, skall under det första anställningsåret vara placerade i lönegrad A 1, därest icke vederbörande vid anställningens början uppnått 19 års ålder.

II huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Förelagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmning, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmning			
	<i>Fångvårdsanstalterna</i>			
	Personal i arbetsdrift			
Ce 20 A 14	Yrkeslärare	2	A 15	Roxtuna, mek. verkstad och bilrep.verkstad
Cg 20 A 14	Yrkeslärare	1	A 15	Roxtuna, byggnadsarbete
Ca 18 A 12	Uppsyningsman	1	A 13	Förste yrkesmästare. Långholmen, byggnadskontroll. Tjänsten överföres till fångvårdsstyrelsens stat och omprövas av fångvårdsstyrelseutredningen
Ca 18 A 12	Yrkesmästare	3	A 15	Yrkeslärare. Skenäs, byggnadssnickeri, Uppsala, mek. verkstad, Västerås, mek. verkstad
Ca 18 A 12	Yrkesmästare	3	A 13	Förste yrkesmästare. Långholmen 2, mek. verkstad och snickeri, Härnösand 1, snickeri
Ce 18 A 12	Yrkesmästare	2	A 15	Yrkeslärare. Skenäs, mek. verkstad, Ystad, mek. verkstad
Cg 18 A 12	Yrkesmästare	1	A 13	Förste yrkesmästare. Malmö, snickeri
Ca 16 A 11	Yrkesmästare	1	A 15	Yrkeslärare. Uppsala, snickeri
Ca 16 A 11	Yrkesmästare	4	A 12	Långholmen 2, byggnadsarbete och tryckeri, Norrköping 1, finkonfektion, Vängdalen 1, mek. verkstad. Tjänsten för byggnadsarbete på Långholmen omprövas av fångvårdsstyrelseutredningen
Ce 16 A 11	Yrkesmästare	6	A 12	Härlanda 2, mek. verkstad och snickeri, Kalmar 1, mek. verkstad, Långholmen 1, kuverttillverkning, Svartsjö 1, mek. verkstad, Örebro 1, grovkonfektion
Cg 16 A 11	Yrkesmästare	1	A 12	Mariestad, grovkonfektion. Förelagen såsom extra ordinarie i prop. 1957: 1, bil. 4
Ce 14 A 9	Arbetsterapeut	1	A 11	Yrkesmästare. Malmö, diversearbete
Ca 14 A 9	Yrkesmästare	3	A 15	Yrkeslärare. Nyköping, snickeri, Skenäs, bilrep.verkstad, Ystad, konfektion
Ca 14 A 9	Yrkesmästare	5	A 11	Gävle, snickeri, Härnösand, snickeri, Karlstad, finkonfektion, Långholmen, tryckeri, Malmö, snickeri

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmelse, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmelse			
Ce 14 A 9	Yrkesmästare	2	A 15	Yrkeslärare. Nyköping, mek. verkstad, Skenäs, mek. verkstad. Ambulerande tjänst
Ce 14 A 9	Yrkesmästare	3	A 12	Långholmen, byggnadsarbete, Skenäs, byggnadsarbete, Vänersborg, grovkonfektion. Tjänsterna på Långholmen och Skenäs omprövas av fångvårdsstyrelseutredningen
Ce 14 A 9	Yrkesmästare	1	A 11	Ollestad, snickeri
Ca 14 A 9	Överkonstapel	3	of	Förste förman
Ce 14 } Ca 14 } Cg 14 } A 9	Överkonstapel	35	of	Förste förman. 5 tjänster i Ce 14 föreslagna såsom ordinarie i prop. 1957: 1, bil. 4
Cg 14 A 9	Överkonstapel	7	of	Förste förman. Avlönade från anslaget till driftkostnader för tillfälliga förläggningar
Ca 13 A 9	Första vaktfru	1	A 10	Lärarinna. Växjö, skolkök och trädgårdsskötsel. Avlönad under femte huvudtiteln
Ce 13 A 9	Första vaktfru	1	A 11	Yrkesmästare. Växjö, konfektion
Ca 12 A 8	Förman	1	A 9	Förste förman. Skenäs
Ca 12 } Ce 12 } Cg 12 } A 8	Vaktkonstapel	3	A 9	Arbetsterapeut, Gävle, Karlskrona, Uppsala
Ca 12 } Ce 12 } Cg 12 } A 8	Vaktkonstapel	34	A 9	Förste förman. Bogesund 2, Gustafsström 2, Hall 2, Härnösand 1, Härlanda 1, Johannesberg 1, Lingatan 1, Långholmen 2, Malmö 1, Mariestad 5, Norrköping 1, Måshult 1, Ollestad 1, Orretorp 1, Sandsjön 1, Singeshult 1, Skåltjärnshyttan 1, Smälteryd 1, Tenhult 1, Tygelsjö 1, Uppsala 1, Åby 1, Älgberget 1, Ödevata 1, kolonireserv 2
Ca 12 } Ce 12 } Cg 12 } A 8	Vaktkonstapel	39	of	Förman
Ce 12 } Cg 12 } A 8	Vaktkonstapel	6	A 9	Yrkesmästare. Härnösand 1, Kalmar 2, Långholmen 1, Malmö 1, Norrköping 1
Cg 12 A 8	Vaktkonstapel	6	A 9	Förste förman. Avlönade från anslaget till driftkostnader för tillfälliga förläggningar
Cg 12 A 8	Vaktkonstapel	6	of	Förman. Avlönade från anslaget till driftkostnader för tillfälliga förläggningar
Ca 10 A 7	Vaktfru	1	A 8	Förman. Växjö, konfektion
Ce 10 A 7	Vaktfru	1	A 9	Tvättföreståndare. Växjö

Nuvarande		Antal	Förelagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänste- benämning, placering etc.
lönegrad	tjänstebenämning			
	Personal i bevakning			
Ca 16 A 11	Uppsyningsman	5	A 12	Hall 1, Härnösand 1, Långholmen 2, Mariestad 1
Ca 16 A 11	Uppsyningsman	2	of	Långholmen, exp:na. Tjänsterna föres å övergångsstat
Ca 14 A 9	Uppsyningsman	1	A 12	Växjö
Ca 14 A 9	Överkonstapel	6	A 12	Tillsynsman. Nyköping 2, Uppsala 2, Västerås 1, Ystad 1
Ce 14 A 9	Överkonstapel	6	A 12	Tillsynsman. Kolonier 4, Västerås 1, Ystad 1
Ca 14 A 9	Överkonstapel	11	A 11	Uppsyningsman. Falun, Gävle, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Svartsjö, Vänersborg, Västervik, Örebro
Ca 14 A 9	Överkonstapel	3	A 11	Uppsyningsman. Psykiatriska avdelningen. Härlanda, Härnösand, Malmö
Ca 14 A 9	Överkonstapel	58	A 10	
Ce 14 A 9	Överkonstapel	12	A 10	
Cg 14 A 9	Överkonstapel	12	A 10	
Ca 13 A 9	Första vaktfru	1	A 11	Uppsyningsman. Långholmen
Ca 13 A 9	Första vaktfru	1	A 10	Växjö
Ce 13 A 9	Första vaktfru	1	of	Översköterska. Hall
Ca 12 A 8	Vaktkonstapel	5	A 10	Överkonstapel. Falun, Jönköping, Kalmar, Karlstad, Långholmen. F.n. s.k. dagkonstaplar
Ca 12 A 8	Vaktkonstapel	5	A 10	Överkonstapel. Hall 1, Håga 1, Långholmen 2, Malmö 1.
Ca 12 A 8	Vaktkonstapel	3	A 10	Förrådsarbete
Ca 12 A 8	Vaktkonstapel	3	A 10	Överkonstapel. Kroppssjukavdelningen. Härlanda, Härnösand, Malmö
Ca 12 A 8	Vaktkonstapel	53	of	Vårdare. Nyköping, Uppsala, Västerås, Ystad med vardera en koloni

IV huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Förelagden lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmelse, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmelse			
	<i>Fortifikationsförvaltningen</i>			
Cp 12 AB 26 Cp el.) Cr 12)	Chefsarkitekt	1	B 1	
AB 26	Sektionschef, forskare	1	B 1	
	<i>Armétygförvaltningen</i>			
Ca 21 A 15	Verkmästare	1	A 16	Förste verkmästare
Ca 19 A 13	Faktor	1	A 14	
Ca 19 A 13	Verkmästare	1	A 16	Förste verkmästare. Fordonsavd.
Ca 19 A 13	Verkmästare	1	A 12	Förman. Provsjuktningcentralen
	<i>Flygförvaltningen</i>			
Ca 21 A 15	Faktor	1	A 16	
Ce 19 A 13	Verkmästare	1	A 16	Förste verkmästare. Elektroavd.
Ce 19 A 13	Verkmästare	1	A 14	Flygplanavd. Tjänsten förelagden till inrättande i prop. 1957: 110
	<i>Försvarsstaben</i>			
Ce 19 A 13	Verkmästare	1	A 14	
	<i>Armén</i>			
	<i>Tygstaten</i>			
Ca 22 A 16	Förste tygverkmästare	40	A 17	
Ca 22 A 16	Förste tygverkmästare	9	of	Tygverkmästare
Ca 21 A 15	Tygverkmästare	36	A 16	
Ca 19 A 13	Förste tyghantverkare	121	A 14	
	<i>Militärområdena m. m.</i>			
Ce 21 A 15	Verkmästare	1	A 14	I. militärbefälsstaben
Ca 19 A 13	Övermontör	1	A 14	Verkmästare. Fortifikationsbefälhavarstaben i Boden
Ce 19 A 13	Verkmästare	11	A 14	1 vid II., 1 vid III., 3 vid IV., 1 vid V. och 2 vid VII. militärbefälsstaben samt 3 vid fortifikationsbefälhavarstaben i Boden
Ce 19 A 13	Övermontör	1	A 14	Verkmästare. IV. militärbefälsstaben
	<i>Arméintendenturförvaltningens anstalter</i>			
Ce 19 A 13	Faktor	1	A 14	Tjänsten disponeras av försvarsstaben
	<i>Marinen</i>			
	<i>Marinstaben</i>			
Ce 19 A 13	Faktor	1	A 14	
	<i>Stockholms kustartilleriförsvar</i>			
Ce 21 A 15	Verkmästare	1	A 16	Förste verkmästare. Fortifikationsförvaltningen, kaserndetaljen
Ce 19 A 13	Verkmästare	1	A 14	Fortifikationsförvaltningen

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmelse, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmelse			
Ce 21 A 15	Blekinge kustartilleriförsvår Verkmästare	1	A 16	Förste verkmästare. Fortifikationsförvaltningen
Ce 19 A 13	Göteborgs kustartilleriförsvår Verkmästare	1	A 14	
	<i>Flygvapnet</i>			
Ca 22 A 16	Förste verkmästare.....	81	A 17	Härav 7 föreslagna till inrättande i prop. 1957: 110 Härav 3 föreslagna till inrättande i prop. 1957: 110
Ca 21 A 15	Verkmästare	34	A 16	
Ca 19 A 13	Förste mästare	221	A 14	
	<i>Försvarets forskningsanstalt</i>			
Högst Högst Cp el. B 3 Cr 14	Avdelningschef.....	3	Högst B 4	
	<i>Garnisonssjukhusen</i>			
Ce 12 A 8	Sjuksköterska	1	A 9	Översköterska. Sollefteå, laboratoriet

För försvarsgrenarna gemensamt förslag

För furir, musikfurir, furir i beställningsmannatjänst, fältflygare av 2. graden och flygnavigatör av 2. graden i nuvarande lönegrad Ma eller Me 11 (A 7) tillämpas lönegrad A 8.

V huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmelse, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmelse			
Ca 20) A 14 Ce 20)	<i>Statens skolor tillhörande barn- och ungdomsvården</i> Yrkeslärare	40	A 15	Härav 1 föreslagen till inrättande i prop. 1957: 1, bil. 7
Cp 9 AB 25	<i>Arbetsmarknadsstyrelsen</i> Byrådirektör	1	AB 26	
Ce 20 A 14	<i>Arbetskyddsstyrelsen</i> Konsulent	1	A 15	
Ce 20 A 14	<i>Yrkesinspektionen</i> Konsulent	1	A 15	

VI huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmelse, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmelse			
Ce 31 A 24	<i>Byggnadsstyrelsen</i> Byrådirektör	1	A 26	Stadsplanebyrån
Ca 19 A 13	<i>Statens väginstitut</i> Förste verkmästare	1	A 14	Verkmästare

VII huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmelse, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmelse			
Ca 27 A 21 Ca 25 A 19	<i>Tullverket</i> Tullförvaltare	3 13	A 23 A 21	Luleå, Jönköping och Uppsala Eskilstuna, Örnsköldsvik, Karlshamn, Oskarshamn, Umeå, Ystad, Lysekil, Skellefteå, Lidköping, Kristinehamn, Visby, Köping och Varberg Simrishamn, Piteå och Sölvesborg Härav 2 föreslagna till inrättande i prop. 1957: 1, bil. 9
Ca 23 A 17	Tullförvaltare	3	A 19	
Ca 19 A 13	Tullmästare	56	A 14	
Ca 19 A 13	Kusttullmästare	26	A 14	
Ca 19 A 13	Gränstullmästare	16	A 14	
Ca 11 A 7	Tullvakt	200	A 8	
Ca 11 A 7	Kustvakt	30	A 8	

VIII huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Förelagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebemärkning, placering etc.
lönegrad	tjänstebemärkning			
	<i>Uppsala universitet</i>			
Ce 30 A 23	Lärare i klinisk farmakologi.	1	A 24	
	<i>Lunds universitet</i>			
Ce 30 A 23	Lärare i klinisk farmakologi.	1	A 24	
Ce 30 A 23	Lärare i medicin	2	A 24	Jfr prop. 1954: 212 och 1957: 1, bil. 10
Ca 30 A 23	Lärare i pediatrik	1	A 24	
Ce 30 A 23	Lärare i psykiatri	1	A 24	
Ce 30 A 23	Lärare i kirurgi	2	A 24	
Ca 11 A 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass	1	A 8	
	<i>Göteborgs universitet</i>			
Ce 30 A 23	Lärare i klinisk farmakologi.	1	A 24	Jfr prop. 1954: 212 och 1957: 1, bil. 10
Ce 30 A 23	Lärare i medicin	2	A 24	
Ce 30 A 23	Lärare i pediatrik	1	A 24	
Ce 30 A 23	Lärare i psykiatri	1	A 24	
Ce 30 A 23	Lärare i kirurgi	1	A 24	
	<i>Karolinska institutet</i>			
Ce 30 A 23	Lärare i klinisk farmakologi.	1	A 24	
	<i>Gemensamma universitetsändamål: Klinisk forskning</i>			
Ce 30 A 23	Forskningsläkare	11	A 24	Härav 4 föreslagna till inrättande i prop. 1957: 1, bil. 10
	<i>De allmänna läroverken m. fl.</i>			
Cb 13 AB 26	Rektor, avlöningsgrupp I ...	4	B 1	Högre enskilt läroverk
Ca 23 } A 17	Lärare i teckning	150 ¹	A 18	Högre allmänt läroverk, realskola förenad med kommunalt gymnasium, högre tekniskt läroverk, enskilt gymnasium och högre enskilt läroverk
	<i>Högre kommunala skolor</i>			
Ca 20 A 14	Ämneslärare i praktiska läroämnena	23	A 15	
	<i>Gymnastiska centralinstitutet</i>			
Ce 30 A 23	Docent i fysiologi, särskilt arbetsfysiologi	1	A 24	

¹ Ungefärligt antal.

IX huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Förelagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmning, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmning			
Ce 27 A 21	<i>Lantbruksstyrelsen</i> Mejeriinspektör	2	A 23	
Ca 27 A 21	<i>Lantbruksundervisningsanstalterna</i> Ämneslärare	6	A 23	
Ca 19 A 13	<i>Hushållningssällskapen</i> Fiskeriasistent	33	A 15	Fiskerikonsulent
Ce 25 A 19	<i>Statens centrala frökontrollanstalt</i> Assistent	3	A 21	Förste assistent. En å vardera renhetsavd., gröningsavd. och fältkontrollavd.
Ca 31 A 24	<i>Lantmäneristaten</i> Lantmätare.....	31	se vidst. anm.	Distriktsorganisationen. Antalet tjänster i A 24 ökas med 25 och antalet tjänster i A 23 med 15. Antalet tjänster i A 21 och i befordringsgång minskas vardera med 20
Ca 29 A 23	Lantmätare	10	»	
Ca 27 A 21	Lantmätare	40	»	
Ce 27 A 21	Lantmätare	40	»	
Cf 21- A 15- Ce 25 A 19	Lantmätare i reglerad befordringsgång.....	120 ¹	»	
Ca 30 A 23	<i>Rikets allmänna kartverk</i> Förste statstopograf.....	3	A 24	
Ce 14 A 9	<i>Lappfogdarna m. fl.</i> Lapptillsynsman	13	A 10	

¹ Ungefärligt antal.

X huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebenenämning, placering etc.
lönegrad	tjänstebenenämning			
	<i>Flygtekniska försöksanstalten</i>			
Ce 21 A 15	Verkmästare	2	A 17	Förste verkmästare
Cg 21 A 15	Verkmästare	1	A 16	Förste verkmästare. Snickeri- verkstaden. Tjänsten föreslagen såsom extra ordinarie i prop. 1957: 1, bil. 12
	<i>Lols- och fyrstaden</i>			
Ca 20 A 14	Distriktsfyrmästare	1	A 16	
Ca 19 A 13	Fyrmästare	39	A 14	
Ce 11 A 7	Förste eldare	1	A 8	Tjänstefartyg och därmed jämslällda fartyg
Ce 11 A 7	Förste motorman	5	A 8	Tjänstefartyg och därmed jämslällda fartyg
	<i>Statens sjöhistoriska museum</i>			
Ca 11 A 7	Värmeledningsskötare och reparatör	1	A 8	Värmeskötare

XI huvudtiteln

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebenenämning, placering etc.
lönegrad	tjänstebenenämning			
	<i>Statens sinnessjukhus</i>			
Ca 15 A 10	Trädgårdsmästare	8	A 11	S:ta Maria, S:t Lars, Ulleråker, Restad, Säter, S:ta Gertrud, S:t Sigfrid, Marieberg Vipeholm S:ta Maria, Ryhov, Ulleråker, Restad, Säter, S:ta Gertrud, Marieberg »Förste man» i trädgård Säter, S:t Sigfrid, Sundby, Källshagen, Pärby Västra Mark, Salberga S:ta Maria, Ryhov, Ulleråker, Restad, Säter, S:ta Gertrud, Marieberg Maskintvättare
Ca 13 A 9	Trädgårdsmästare	1	A 10	
Ca 13 A 9	Tvättföreståndare	7	A 10	
Ca 11 A 7	Ekonomibitråde	18	A 8	
Ca 11 A 7	Föreståndare för djurstall...	5	A 8	
Ca 11 A 7	Tvättföreståndare	2	A 8	
Ca 10 A 7	Biträdande tvättföreståndare	7	A 8	
Ca 11 } A 7 Ce 11 }	Ekonomibitråde	21	A 8	
	<i>Statens anstalt för fallandesjuka</i>			
Ca 10 A 7	Ekonomibitråde	1	A 8	
	<i>Karolinska sjukhuset</i>			
Ca 30 A 23	Överläkare	4	A 24	Härav 3 föreslagna till inrättande i prop. 1957: 1, bil. 13
Ce 30 A 23	Överläkare	7	A 24	
Ce 30 A 23	Biträdande överläkare	28	A 24	
Ca 22 A 16	Första föreståndarinna.....	1	A 17	
Ca 18 A 12	Chefgymnast.....	1	A 13	
Ca 17 A 12	Föreståndarinna.....	1	A 13	
Ca 14 A 9	Översköterska	1	A 10	Hudklinikens rutinlaboratorium
Ca 12 } A 8 Ce 12 } Cg 12 }	Sjuksköterska	64½	A 9	Översköterska. Specialavd. Härav 1½ föreslagna till inrättande i prop. 1957: 1, bil. 13
Ce 12 A 8	Biträdande tvättföreståndare	1	A 9	
Ce 11 A 7	Ambulansförare	1	A 8	
Ca 11 } A 7 Ce 11 }	Maskintvättare.....	3	A 8	
	<i>Serafimerlasaretet</i>			
Ca 30 A 23	Överläkare	2	A 24	Härav 1 föreslagna till inrättande i prop. 1957: 1, bil. 13
Ce 30 A 23	Överläkare	2	A 24	
Ce 30 A 23	Biträdande överläkare	13	A 24	
Ca 21 A 15	Första föreståndarinna.....	1	A 16	
Ca 18 A 12	Chefgymnast.....	1	A 13	
Ca 14 A 9	Översköterska	2	A 10	Endokrinologiska laboratoriet. Bakteriologiska laboratoriet.
Ca 12 } A 8 Ce 12 }	Sjuksköterska	25	A 9	Översköterska. Specialavd.
	<i>Sabbalsbergs sjukhus</i>			
Ce 30 A 23	Biträdande överläkare	4	A 24	

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänste- benämning, placering etc.
lönegrad	tjänstebenenämning			
	<i>Akademiska sjukhuset i Uppsala</i>			
Ce 30 A 23	Överläkare	5	A 24	
Ce 30 A 23	Biträdande överläkare	18	A 24	Härav 3 föreslagna till inrättande i prop. 1957: 1, bil. 13
	<i>Eugeniahemmet</i>			
Ce 30 A 23	Överläkare	1	A 24	Tjänsten föreslagen till inrättande i prop. 1957: 1, bil. 13
	<i>Statens sjuksköterskeskola i Stockholm</i>			
Ca 11 A 7	Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass....	1	A 8	Värmeskötare
	<i>Landsfiskalerna m. fl.</i>			
Ca 27 A 21	Landsfiskal	110	A 23	

Statens affärsdrivande verk

A. Förslag till ändringar i personalförteckningarna avseende tjänster i högre lönegrad än Ca 25 resp. Ce 31 samt tjänster för vissa lägre placerade trafikanstaltsföreståndare

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmelse, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmelse			
<i>Postverket</i>				
Cp 14 B 3	Överintendent	1	B 4	Jönköping 1 Vänersborg 1, Södertälje 1, Skövde 1, Uddevalla 1, Hägersten 1, Trollhättan 1, Johanneshov 1, Stockholm 4, Stockholm Tull
Cs 12 A 26	Överingenjör	1	B 1	
Ca 29 A 23	Postmästare	1	A 24	
Ca 27 A 21	Postmästare	9	A 23	
Ca 25 A 19	Postmästare	18	A 21	
Ca 23 A 17	Postmästare	13	A 19	Malmö 6, Stockholm 26, Stockholm 11, Huskvarna 1, Göteborg 6, Sollentuna 1, Malmö 7, Älvsbyn, Årjäng, Vimmerby, Borgholm, Stockholm 18, Rättvik
<i>Televerket</i>				
Cp 14 B 3	Förrådsdirektör	1	B 4	Västerås, Jönköping, Falun Luleå, Skövde, Mora, Vänersborg
Cp 10 AB 26	Byggnadschef	1	B 1	
Cp 10 AB 26	Överinspektör	1	B 1	
Ca 29 A 23	Telekommissarie	3	A 24	
Ca 27 A 21	Telekommissarie	4	A 23	
Ca 25 A 19	Telekommissarie	9	A 21	Katrineholm, Karlshamn, Kristinehamn, Söderhamn, Motala, Värnamo, Lidköping, Enköping, Ängelholm
Ca 23 A 17	Telekommissarie	11	A 19	Krylbo, Sunne, Ulricehamn, Tranås, Hedemora, Strömstad, Vetlanda, Strängnäs, Fagersta, Gällivare, Simrishamn
Ca 21 A 15	Telekommissarie	1	A 17	Finspång
<i>Statens järnvägar</i>				
Cs 12 A 26	Arbetschef	2	B 1	Avdelningsdirektör. Bantekniska byrån (allm. avd., broavd., husbyggnadsavd.)
Cp 10 AB 26	Byrådirektör	3	B 1	
Cp 10 AB 26	Överinspektör	4	B 1	Olskroken, Hallsberg Västerås C, Krylbo Älvsjö, Värtan, Södertälje S, Skövde, Eslöv, Kristinehamn, Ludvika
Cp 9 AB 25	Byrådirektör	1	AB 26	
Ca 31 A 24	Stationsinspektör	2	A 25	
Ca 29 A 23	Stationsinspektör	2	A 24	
Ca 27 A 21	Stationsinspektör	7	A 23	

Nuvarande		Antal	Föreslagen lönegrad	Anmärkning ang. tjänstebestämmning, placering etc.
lönegrad	tjänstebestämmning			
Ca 25 A 19	Stationsinspektör.....	6	A 21	Filipstad V, Älmhult, Hultsfred, Söderhamn C, Trollhättan, Ljusdal
Ca 23 A 17	Stationsinspektör.....	13	A 19	Arlöv, Piteå, Vaggeryd, Spånga, Vara, Landeryd, Osby, Sollefteå, Lycksele, Finsspång, Strömtorp, Grängesberg C, Åkers styckebruk
	<i>Statens vattenfallsverk</i>			
Cp 13 B 1	Förrådsdirektör.....	1	B 4	
Ca 37 B 1	Byråchef.....	1	B 3	Ekonomidirektör. Kommersiella byrån
Cp 10 AB 26	Byrådirektör.....	2	B 1	Avdelningsdirektör. Driftbyråns driftavd., elektrobyggnadsbyråns allm. avd.

B. Förslag till ändringar i tjänsteförteckningarna avseende tjänster i Ca (Ce) 25 och lägre lönegrader

Nuvarande		Föreslagen	
lönegrad	tjänstebenenämning	lönegrad	tjänstebenenämning
<i>Postverket</i>			
Ca 22 A 16	Förste verkmästare	A 17	Förste verkmästare
Ca 21 A 15	Verkmästare	A 16	Förste verkmästare
Ca 21 A 15	Verkstadsföreståndare	A 14	Verkmästare
Ca 19 A 13	Verkmästare	A 13	Tekniker
Ca 21 A 15	Faktor	A 14	Faktor
Ca 19 A 13	Faktor	A 14	
Ca 19 A 13	Expeditionsförman	A 14	
Ca 19 A 13	Kupémästare	A 14	
Ca 19 A 13	Transportmästare	A 14	Transportmästare. Verkmästare
Ca 12 A 8	Brevbärförman	A 8	Förste postiljon
Ca 12 A 8	Postiljon	A 8	Förste postiljon
Ca 11 A 7	Postiljon	A 7	Postiljon
Ca 11 A 7	Stationsmästare	A 8	
<i>Televerket</i>			
Ca 22 A 16	Förste verkmästare	A 17	Förste verkmästare
Ca 21 A 15	Verkmästare	A 16	Förste verkmästare
Ca 19 A 13	Verkmästare	A 15	Tekniker
		A 14	Verkmästare
		A 13	Tekniker
Ca 22 A 16	Linjemästare	A 17	Linjemästare
Ca 20 A 14	Linjemästare	A 16	Linjemästare
Ca 19 A 13	Stationsmästare	A 15	Tekniker
		A 14	Linjemästare
		A 13	Tekniker
Ca 8 A 5	Landstelefonist	A 5	Telefonist
Ca 6 A 4	Lokaltelefonist		<i>Anm.</i> För telefonister införes reglerad befordringsgång (rekryteringsgång) motovrande den som gäller för bl. a. skriv- och kontorsbitråden
<i>Statens järnvägar</i>			
Ca 22 A 16	Ledningsmästare	A 17	Ledningsmästare
Ca 21 A 15	Ledningsmästare	A 16	Ledningsmästare
Ca 19 A 13	Ledningsmästare	A 14	Ledningsmästare
Ca 22 A 16	Lokmästare	A 17	Förste vagnmästare
Ca 20 A 14	Lokmästare	A 17	Lokmästare
		A 16	Lokmästare
		A 14	Lokmästare
Ca 22 A 16	Verkstadsmästare	A 17	Förste verkmästare
Ca 21 A 15	Verkstadsmästare	A 16	Förste verkmästare
Ca 19 A 13	Verkstadsmästare	A 15	Tekniker
		A 14	Verkmästare
		A 17	Spårtekniker
Ca 22 A 16	Överbanmästare	A 17	Överbanmästare
Ca 20 A 14	Överbanmästare	A 16	Överbanmästare
		A 14	Överbanmästare
Ca 21 A 15	Signalmästare	A 16	Signalmästare
Ca 19 A 13	Signalmästare	A 14	Signalmästare

Nuvarande		Föreslagen	
lönegrad	tjänstebenenämning	lönegrad	tjänstebenenämning
Ca 21 A 15	Telemästare	} A 17 A 16 A 14	Telemästare
Ca 19 A 13	Telemästare		Telemästare
			Telemästare
Ce 19 A 13	Faktor	A 14	
Ca 19 A 13	Vagnmästare	A 14	
Ca 18 A 12	Förste trädgårdsmästare	A 14	
Ca 15 A 10	Förste reparatör	} A 10	Banförman, Bangårdsmästare, Förste reparatör, Stallför- man, Vagnförman
Ca 15 A 10	Bangårdsmästare		
Ca 14 A 9	Trädgårdsmästare	A 12	
Ca 11 A 7	Banbiträde	} A 8 A 7	Förste banbiträde
			Banbiträde
Ca 11 A 7	Maskinbiträde	} A 8 A 7	Förste maskinbiträde
Ca 11 A 7	Maskinvakt		Maskinbiträde
Ca 11 A 7	Rorgångare	A 8	
Ca 11 A 7	Trafikbiträde	} A 8 A 7	Förste trafikbiträde
			Trafikbiträde
<i>Statens vattenfallsverk</i>			
Ca 21 A 15	Förste byggmästare	} A 16 A 14 A 16	Förste byggmästare
Ca 19 A 13	Byggmästare		Byggmästare
Ca 21 A 15	Driftverkmästare		Driftverkmästare
Ca 20 A 14	Stationsmästare	} A 14 A 13	Stationsmästare
Ca 19 A 13	Stationsmästare		Övermaskinist
Ca 21 A 15	Verkmästare	} A 16 A 14	Förste verkmästare
Ca 19 A 13	Verkmästare		Verkmästare
Ca 19 A 13	Linjemästare	A 14	
Ca 19 A 13	Övermontör	A 14	Verkmästare
Ca 16 A 11	Förste montör	A 12	
Ca 14 A 9	Slussmästare	A 10	
<i>Statens reproduktionsanstalt</i>			
Ce 21 A 15	Faktor	A 16	
Ce 21 A 15	Bokbinderiverkmästare	A 16	
<i>Försvarets fabriksverk</i>			
Högst Högst	Verkmästare	} A 17 A 16 A 14	Förste verkmästare
Ce 22 A 16			Förste verkmästare
			Verkmästare
<i>Luftfartsverket</i>			
Ce 21 A 15	Brandmästare	A 16	
Ca 20 A 14	Hangarmästare	A 16	
Ce 19 A 13	Faktor	A 14	
Ce 11 A 7	Tillsynsman	} A 8 A 7	Tillsynsman
			Flygplatsman